

Jaarverslag 2011

NV Schadeverzekering
Metaal en Technische Bedrijfstakken

Inhoud

Personalia per 31 december 2011	3
Verslag van de Raad van Commissarissen	6
Verslag van de directie	7
1. Algemeen	7
2. Resultaten en financiële positie	11
3. Verzekeringen	15
4. Beleggingen	18
5. Risicobeheersing	22
6. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	25
7. Toekomstverwachtingen	27
Jaarrekening	29
Balans per 31 december	30
Winst- en verliesrekening	32
Kasstroomoverzicht	33
Algemene toelichting	34
Risicoparagraaf	43
Toelichting op de balans per 31 december	52
Toelichting op de winst- en verliesrekening	62
Overige gegevens	67
Statutaire bepalingen	68
Bestemming van het resultaat	70
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	71
Nadere informatie over bestuurders	73

Colofon

Personalia per 31 december 2011

Raad van Commissarissen

Y.G. Boersma, voorzitter
A. Bruggeman
A.L. van Dalen
A.F. Graauwmans
H.M. Jager
A. van der Veen

Directie

drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Auditcommissie

Y.G. Boersma, voorzitter
H.M. Jager

Aandeelhouder

Stichting Administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen;
deze heeft alle aandelen uitgegeven aan de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Administrateur

Mn Services N.V.

Accountant

Deloitte Accountants B.V.

Actuaris

Towers Watson Risk Consulting B.V.

**Verslag van de
Raad van Commissarissen**

en

Verslag van de directie

Verlag van de Raad van Commissarissen

Aan de aandeelhouders,

Graag presenteren wij u het jaarverslag 2011 van NV Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen (kortweg NV Schade).

In 2011 is de Raad van Commissarissen periodiek bijeengekomen om in gesprek met deskundigen kennis en vaardigheden op te doen en de beleidsterreinen te toetsen waarop de Raad opereert. Op deze wijze geeft de Raad aantoonbaar invulling aan de steeds zwaardere rol die toezichthouders en stakeholders verwachten in het toezicht op de directie van NV Schade.

Wij hebben de directie van NV Schade nauwgezet gevolgd in haar streven om de kwaliteit van de bedrijfsvoering verder te verhogen. Wij constateren dat de bedrijfsvoering in 2011 is ge-professionaliseerd. Daarnaast blijkt uit het jaarverslag een zeer gezonde financiële situatie. Wij zijn positief over de bereikte resultaten.

In 2011 is de samenstelling van de Raad van Commissarissen gewijzigd. De heer C.J. van Bokkum is afgetreden. De heer A.L. van Dalen en de heer A. van der Veen zijn tot commissaris benoemd. Zij voldoen aan de hoge eisen die de toezichthouder stelt aan de deskundigheid en de vaardigheden. De Raad heeft dit moment aangegrepen om een profielschets en beoordelingscriteria voor toekomstige commissarissen op te stellen.

Overeenkomstig artikel 22 van de statuten is de jaarrekening gecontroleerd door een externe accountant. De controleverklaring van Deloitte Accountants BV is bij dit verslag gevoegd. Wij stellen u voor om de jaarrekening 2011 goed te keuren. Deze goedkeuring strekt tot decharge van de directie voor het in het jaar 2011 gevoerde beleid en tot decharge van de Raad van Commissarissen voor het in 2011 uitgeoefende toezicht.

Den Haag, 23 mei 2012

Raad van Commissarissen:

Y.G. Boersma, voorzitter
A. Bruggeman
A.L. van Dalen
H.M. Jager
A. van der Veen

Verlag van de directie

1. Algemeen

Sociale verzekeraar

NV Schade heeft in 2011 verder invulling gegeven aan zijn positionering als sociale verzekeraar. Onze belangrijkste bestaansreden is het verzorgen van aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekeringen van hoge kwaliteit tegen een lage prijs en zonder winstoogmerk:

- uit naam van sociale partners in de Metaal en Techniek;
- met een coulant uitkeringsbeleid;
- met re-integratieoplossingen op maat;
- met een kwalitatief goede administratieve uitvoering;
- met klantgerichte communicatie.

Inrichting begeleiding bij re-integratie voor de WGA-basisverzekering

In 2011 is hard gewerkt aan de inrichting van de re-integratie voor de WGA-basisverzekering. Onze uitvoerder MN heeft in nauw overleg met de directie NV Schade het casemanagement ingericht en het begeleidingsteam opgezet. Daarnaast is beleid geformuleerd en zijn procedures opgesteld. Met externe arbeidsdeskundigen zijn contracten gesloten voor het beoordelen van de mogelijkheden tot re-integratie. En voor het verlenen van rechtsbijstand bij geschillen over re-integratie is een onafhankelijke stichting opgericht: Stichting Rechtsbijstand Re-integratie Eigenrisicodragers. De vergunning voor de rechtsbijstandverzekering bij deze geschillen is verleend door De Nederlandsche Bank.

De operationele activiteiten zijn in volle gang en levert interessante inzichten op. In de praktijk blijkt een hoog percentage van 80 tot 100 procent arbeidsongeschikten als niet duurzaam arbeidsongeschikt te zijn beoordeeld door UWV. De indruk bestaat dat tenminste een deel hiervan wél duurzaam arbeidsongeschikt is, waardoor zij een (hogere) wettelijke IVA-uitkering zouden moeten krijgen. Op initiatief van NV Schade hebben werkgevers en werknemers in 2011 een vervroegde herkeuring laten uitvoeren door UWV. In een aantal gevallen heeft dit al geleid tot een aanpassing van de uitkering naar een IVA-uitkering.

Vanaf 2012 breidt NV Schade zijn dienst uit met arbeidsongeschiktheidsbegeleiding. Adviseurs gaan werkgevers en werknemers proactief begeleiden in het traject van arbeidsongeschiktheid.

Dienstverlening verbeterd

Het pro-actief en op maat benaderen van onze klanten heeft in 2011 vervolg gekregen. Met name de communicatie en processen van claimbehandeling zijn sterk verbeterd op basis van feedback van onze uitkeringsgerechtigden.

De verzamelde reacties hebben tot concrete verbeteringen geleid, zoals het simpelweg versturen van een bevestiging als een aanvraag voor een uitkering wordt ontvangen, het verkorten van de doorlooptijd tussen een aanvraag en de uitkering en het verduidelijken van de brief waarin de uitkering wordt toegekend of afgewezen.

Aanvullende WAO-uitkeringen en uitkeringsrechten zijn afgestemd

In 2011 is het handhavingstraject van de WAO-portefeuille afgerond. In dit traject zijn de uitkeringsrechten en de aanvullende WAO-uitkeringen op elkaar afgestemd. De gegevens van UWV, dé bron voor de bedrijfsvoering om de uitkering te bepalen, bleek niet altijd tijdig en juist. Mede naar aanleiding van het handhavingstraject is een nieuw contract met UWV voor de gegevensaanlevering tot stand gekomen, waardoor de kwaliteit van de gegevensaanlevering sterk is verbeterd.

Produktontwikkeling

Op verschillende gebieden is het verzekeringspakket van NV Schade in 2011 verbeterd.

Verruiming dekking werknemersverzekeringen

De dekking van de werknemersverzekeringen is sterk verruimd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Geen premiebetaling bij arbeidsongeschiktheid;
- De uitloop en toename van mate arbeidsongeschiktheid zijn meeverzekerd;
- De mogelijkheid van dagelijks opzeggen van de verzekering;
- Een loonontwikkeling tot en met 2 procent wordt gegarandeerd als toeslag op de uitkering.

Voorbereidingen introductie WIA-excedentverzekeringen per 1 januari 2012

Per 1 januari 2012 biedt NV Schade aan werknemers twee WIA-excedentverzekeringen. Het bruto jaarloon boven het maximum SV-jaarloon tot 100 duizend euro wordt gedekt met de WIA-excedentverzekering. Het bruto jaarinkomen van 100 duizend euro tot 300 duizend euro is verzekerd met de WIA-excedentverzekering Top.

De verzekeringen zijn ontwikkeld in samenwerking met de sociale partners. De werkgever sluit het contract voor de verzekering met NV Schade. Waarna de werknemers die onder de dekking vallen automatisch verzekerd zijn en NV Schade de verzekerde informeert. De werkgever kan eenvoudig een mooie extra arbeidsvoorwaarde bieden.

Verlenging co-assurantie

De co-assurantieovereenkomst met Achmea Schadeverzekeringen NV en NV Schadeverzekeringmaatschappij Bovemij liepen 31 december 2011 af. De overeenkomst is voor twee jaar verlengd tot 1 januari 2014.

Samenwerking met MN

De administratieve uitvoering, bestuursondersteuning en het vermogensbeheer is via contracten uitbesteed aan MN, de uitvoeringsorganisatie van de sector Metaal en Techniek. Daarnaast worden bij bepaalde zaken externe adviseurs ingeschakeld. Naast incidentele inhuur van specifieke deskundigheid zijn er meer structurele relaties met deskundigen op het terrein van vermogensbeheer, juridische en fiscale zaken.

De uitbestedingsovereenkomst met MN is vernieuwd en aangepast aan de wens van de directie om een partnership met MN aan te gaan. In dit partnership wordt gezamenlijk en in een open sfeer aan de kwaliteit van de dienstverlening gewerkt. Klantgerichtheid en risico-beheersing zijn hierbij de speerpunten. Het contract geldt voor vijf jaar, met een evaluatiemoment na twee jaar. Als MN zich in deze periode op de speerpunten naar tevredenheid van NV Schade ontwikkelt, wordt het contract voortgezet.

Ook het contract met Vermogensbeheer is vernieuwd met ingang van 1 januari 2012 en aangepast aan de eisen van deze tijd. De performanceprikkels zijn uit het contract gehaald.

Code Verzekeraars

Op 15 december 2010 heeft de algemene ledenvergadering van het Verbond van Verzekeraars de Governance Principes aangenomen. Deze principes komen overeen met de principes van de Code Banken en worden dan ook wel als de Code Verzekeraars genoemd (de Governance

Principes zullen hier verder worden aangeduid als de Code). De Code Verzekeraars geldt vanaf 1 januari 2011 voor alle verzekeraars met een Wft-vergunning.

Aanleiding voor de Code is de constatering geweest die verzekeraars hebben gedaan dat het vertrouwen in de verzekeringssector sterk is afgenomen, o.a. als gevolg van de woekerpolisaffaire en de kredietcrisis van 2008/2009. De sector heeft diverse initiatieven gestart om deze ontwikkeling te keren. De Code speelt daarin een belangrijke rol.

De intentie van de Code is dat verzekeraars hun verantwoordelijkheid nemen als het gaat om goed bestuur, het bieden van zekerheid, het centraal stellen van de belangen van de klant en de invulling van hun maatschappelijke betrokkenheid.

In de “Rapportage Governance Principes Verzekeraars December 2011” van de Monitoring Commissie Governance Principes Verzekeraars wordt gesteld; het centraal stellen van de klant is meer dan alleen klantgericht werken en moet zich naar de mening van de Commissie uiten tot in de haarvaten van de strategie en het beleid van de verzekeraar.

Deze doelstelling van de Code ligt van oudsher al verankerd in de genen van NV Schade Metaal en Technische Bedrijfstakken. NV Schade is opgericht door sociale partners, de leden van de aandeelhoudersvergadering zijn vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers. Daarnaast is Raad van Commissarissen en de directie paritair samengesteld. Door deze governance is het belang van de klant geborgd. NV Schade heeft geen winststreven, eventuele winst wordt door middel van premiekortingen terug gegeven aan de klant.

Ook in de strategie en het beleid is klantgerichtheid verankerd. Dit uit zich niet alleen in woorden maar is ook geoperationaliseerd. Een voorbeeld hiervan is, NV Schade actief verzekeren opspoort die eventueel in aanmerking komen voor een uitkering. Daarnaast heeft NV Schade klantenpanels gevormd waar haar producten en uitingen in worden voorgelegd.

Hoewel NV Schade wat betreft cultuur en governance voldoet aan de doelstellingen van de principes, is er in 2011 een onderzoek uitgevoerd om vast te stellen of de organisatie aan alle onderdelen van de principes voldoet. Dit onderzoek heeft geleid tot een aantal aanbevelingen welke in 2012 ten uitvoer worden gebracht. In 2012 zal NV Schade ook op haar website publiceren hoe zij om gaat met de principes van de Code.

Risicobeheer en risicomanagement

Wereldwijd hebben we te maken met een ernstige crisis. Een crisis die zich van een bankencrisis in 2008 ontwikkelde naar een landencrisis, waar we in met name de EU thans midden in zitten.

De crisis raakt de financiële sector diep. Vergaande maatregelen zijn nodig om het financiële bestel weer normaal te doen functioneren en vooral ook om te voorkomen dat de opgetreden financiële instabiliteit zich in de toekomst op zo'n grote schaal zal herhalen. Toezichthouders richten zich hierbij op onder andere de volgende twee belangrijke aspecten:

- vermogensversterking;
- het beter herkennen en beheersen van bestaande en mogelijk toekomstige risico's.

Voor verzekeraars leiden de maatregelen tot een nieuw toezichtstelsel, onder de naam Solvency II, dat met ingang van 2014 van kracht wordt. Solvency II kent als centraal thema: risicobeheer en risicomanagement.

Verzekeraars bereiden zich in volle gang voor om te voldoen aan Solvency II. Dit grijpt diep in op de organisatie van verzekeraars. In het bijzonder middelgrote en kleinere verzekeraars, die veelal hun zaken redelijk tot goed op orde hebben. Zij worden op kosten gejaagd om aan de vergaande nieuwe regelgeving te voldoen. Men lijkt te vergeten dat goed risicobeheer en risicomanagement niet bepaald wordt door regels, maar door mensen die op grond van kennis, kunde, ervaring en geschiktheid op leidinggevende niveaus opereren.

Ook NV Schade past zich aan aan de eisen van Solvency II. Een flinke investering is nodig om aan de nieuwe regelgeving te voldoen. Als verzekeraar van arbeidsongeschiktheidrisico's zijn wij continu bezig met risicobeheer en risicomanagement. Met de aanstelling van een risicomanager hebben wij nog meer nadruk gelegd op het belang hiervan. Zowel verzekeringstechnische risico's als beleggingsrisico's houden wij nauwgezet in de gaten. Daarnaast geven wij alle aandacht aan de bewaking van de verzekerings- en administratieve processen bij onze uitvoerder MN. Het voortdurend werken aan een verdere verhoging van de kwaliteit van onze dienstverlening en de administratieve processen gaan door. Solvency II of geen Solvency II. MN onderzoekt welke aanpassingen in systemen en processen nodig zijn om NV Schade te laten voldoen aan de eisen van Solvency II. Wij verwachten dat in de loop van 2013 de noodzakelijke aanpassingen zijn geïmplementeerd. Dit betekent waarschijnlijk veel extra procedures die sterk kostenverhogend werken, maar nauwelijks iets toevoegen aan de eisen die wij aan goed risicobeheer stellen.

Gezonde financiële situatie

Ondanks de crisis heeft NV Schade in 2011 zijn gezonde financiële situatie behouden.

Een veilige buffer voor uitkeringen

De voorzieningen voor onze uitkeringen zijn zorgvuldig geraamd. We hebben rekening gehouden met de nog jonge schadehistorie en de onzekerheden over schadeontwikkeling in de toekomst. Daarenboven houden wij een weerstandsvermogen aan dat in lijn ligt met de aan te houden solvabiliteit volgens de eisen van Solvency II, die met ingang van 2014 van kracht worden.

Nieuw beleggingsbeleid voor WIA portefeuille

De WAO-hiaatportefeuille is bij de introductie van de WIA volledig afgedekt door de matching van haar verplichtingen. Het risico bij het beleggingsbeleid wordt voor de WIA-portefeuille met ingang van 2011 net als bij WAO-portefeuille volledig afgedekt door matching met de verplichtingen. Daartoe is een nieuw beleggingsbeleid geformuleerd.

Premiekorting en volledige toeslag

De gezonde financiële situatie resulteerde in 2011 in een premiekorting verleend ter grootte van circa 60 procent van de totale premie. Daarnaast zijn de uitkeringen verhoogd met 2,52 procent. Met deze toeslag hebben wij de loonontwikkeling in de bedrijfstak volledig gevolgd.

2. Resultaten en financiële positie

Resultaten

NV Schade heeft over 2011 een negatief resultaat behaald van 46.770 duizend euro (2010: 10.290 duizend euro negatief). Het resultaat over 2011 wordt beïnvloed door de toerekening van het technisch resultaat over de WIA-producten over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 én 2009-2011. Dit betreft het effect van de verdeling van het technisch resultaat tussen de coassuradeuren, anders dan 50 procent. Over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 komt 92,5 procent van het technisch resultaat voor rekening van NV Schade, over 2009 88 procent, over 2010 87 procent en over 2011 85 procent. Het totale effect voor NV Schade is als volgt:

x 1.000 euro	2011	2010
Resultaat boekjaar	-68.685	-13.748
Effect toerekening technisch resultaat	21.915	3.458
Resultaat winst- en verliesrekening	-46.770	-10.290

De belangrijkste resultaatposten over 2011 versus 2010 blijken uit de volgende tabel, waarbij is uitgegaan van het resultaat exclusief het effect van de toerekening van het technisch resultaat:

x 1.000 euro	2011	2010	Mutatie
Premie	39.920	39.634	286
Uitkeringen	-28.396	-25.642	-2.754
Schadevoorziening	-51.483	-2.096	-49.387
Kosten (inclusief afschrijvingskosten)	-8.225	-7.917	-308
Subtotaal	-48.184	3.979	-52.163
Beleggingen	30.803	30.916	-113
Resultaat op liquide middelen	-39	62	-101
Voorziening toekomstige premiekorting	-43.693	-46.741	3.048
Overige resultaten	-7.572	-1.964	-5.608
Resultaat boekjaar	-68.685	-13.748	-54.937

Negatief resultaat boekjaar

Aan het negatief resultaat 2011 liggen de volgende beleidsbeslissingen ten grondslag.

- De toevoeging aan de voorziening toekomstige premiekorting, in bedrag: 43.693 duizend euro
- Toepassing van de hardheidsclausule voor een deelportefeuille, in bedrag: 7.500 duizend euro
- Voorziening i.v.m. de toekomstige verhoging van de AOW leeftijd, in bedrag: 21.259 duizend euro
- Verhoging kostenvoorziening, in bedrag: 6.026 duizend euro

De laatste twee besluiten hebben betrekking op de WAO portefeuille. De toekomstige verhoging van de AOW leeftijd betreft de stappen 66 jaar in 2020 en 67 jaar in 2025.

Tegenover deze negatieve bedragen staan een aantal positieve resultaten die samengesteld het bedrag van 9.793 duizend euro vertegenwoordigt.

De beleggingsresultaten zijn nader toegelicht in hoofdstuk 4 Beleggingen.

Overige resultaten

De overige resultaten over 2011 bestaan vooral uit:

Premie

De premiebatens over 2011 ten gunste van NV Schade bedragen 39.920 duizend euro (2010: 39.634 duizend euro):

x 1.000 euro	2011	2010	Mutatie
Gefactureerde premies	14.431	13.431	1.000
Premie hardheidsclausule	3.750	0	3.750
Premiekorting	22.303	24.749	-2.446
Afschrijving premiedebiteuren	-81	-19	-62
Bruto premiebatens	40.403	38.161	2.242
Mutatie voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	-483	1.473	-1.956
Verdiende premies	39.920	39.634	286

Van de totale bruto premiebatens ad 40.403 duizend euro betreft 22.303 duizend euro premiekorting in verband met WIA-producten. De korting over 2011 is volledig ten laste van de voorziening toegezegde premiekorting toegevoegd aan de bruto premiebatens.

Aan de werkgevers is 14.431 duizend euro (2010: 13.431 duizend euro) gefactureerd. De vermelde premiebedragen zijn exclusief het aandeel van de coassuradeuren (50 procent) in de premiebatens inzake de WIA-producten.

Uitkeringen

De uitkeringen (geboekte schaden) zijn in 2011 met 10,7 procent gestegen tot 28.396 duizend euro.

De stijging bij de WAO-uitkeringen is echter het gevolg van een (negatieve) correctie op de uitkeringen in 2010 die op eerdere jaren betrekking had. In werkelijkheid laten de uitkeringen betrekking hebbend op 2010 en 2011 een dalende trend zien: van 26.468 duizend euro naar 25.871 duizend euro.

x 1.000 euro	2011	2010	Mutatie
Uitkeringen WAO-hiaat	25.781	24.235	1.546
Uitkeringen WIA-producten	2.615	1.407	1.208
Uitkeringen	28.396	25.642	2.754

Voorziening WIA-gerelateerde producten

De voorziening voor te betalen schaden inzake de WIA-gerelateerde producten is in 2011 met 26.291 duizend euro gestegen tot 176.674 duizend euro (2010: stijging met 21.619 duizend euro). Deze stijging vloeit voort uit de instroom.

Het verloop van de totale voorziening WIA is als volgt naar oorzaak samen te vatten:

x 1.000 euro	2011
Beginstand (exclusief effect toereikendheidstoets)	150.383
Netto premiebatens, toe te rekenen interest, verrichte uitkeringen e.d.	23.912
Instroom	413
Beëindiging	-3.009
Vrijval/toevoeging inzake toeslagverlening	483
Toevoeging ten laste van voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	1.909
Mutatie voorziening overgangsmaatregel WGA-hiaat	0
Mutatie kostenvoorziening	1.067
Toevoeging inzake toereikendheidstoets	1.516
Eindstand	176.674

Voorziening WAO-hiaat

In 2011 is de voorziening voor te betalen schaden inzake WAO-hiaat gestegen met 31.807 duizend euro (2010: daling met 15.527 duizend euro).

Het verloop van de totale voorziening WAO is als volgt naar oorzaak samen te vatten:

x 1.000 euro	2011
Beginstand (exclusief effect toereikendheidstoets)	294.265
Mutatie instroom en AO-klasse, toe te rekenen interest, verrichte uitkeringen e.d.	-1.517
Vrijval/toevoeging inzake toeslagverlening	1.560
Aanpassing rentevoet en sterftegrondslagen	19.764
Mutatie kostenvoorziening	10.877
Toevoeging inzake toereikendheidstoets	1.123
Eindstand	326.072

Aandelenkapitaal en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de som van de bedragen van de volgende posten:

x 1.000 euro	2011	2010
Maatschappelijk en geplaatst aandelenkapitaal	5.672	5.672
Algemene reserve	29.551	16.294
Herwaarderingsreserve	18.776	15.895
Gewenst weerstandsvermogen	53.999	37.861

De directie van NV Schade heeft besloten om voor de vaststelling van het gewenste weerstandsvermogen uit te gaan van het standaardmodel van De Nederlandsche Bank voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) volgens FTK voor pensioenfondsen. Vooruitlopend op de verzwaring van de kapitaalseisen vanuit Solvency II is wel besloten de uitkomst van dit standaardmodel met 25 procent te verhogen. Het gewenst weerstandsvermogen zal hiermee naar verwachting meer aansluiten bij de kapitaalseis van het nieuwe toetsingskader voor verzekeraars.

Eigen vermogen en financiële positie

Ultimo boekjaar is het eigen vermogen ad 119.538 duizend euro als volgt samengesteld:

x 1.000 euro	2011	2010	Mutatie
Gewenst weerstands-vermogen	53.999	37.861	16.138
Statutaire reserve	65.539	125.566	-60.027
Eigen vermogen	119.538	163.427	-43.889

De statutaire reserve is in 2011 met 60.027 duizend euro afgenomen tot 65.539 duizend euro. De mutatie bestaat uit het vermogen dat beschikbaar is gekomen door enerzijds de toename van de herwaarderingsreserve minus het negatieve resultaat over het boekjaar (43.889 duizend euro) en de stijging van het gewenste weerstandsvermogen (16.138 duizend euro).

Dividenduitkering

Gezien het negatieve resultaat over het boekjaar 2011 is het statutair niet mogelijk om dividend uit te keren.

3. Verzekeringen

WAO-regeling

Ook in 2011 is het aantal uitkeringsgerechtigden voor de WAO-hiaatverzekering verder afgenomen. Alleen gevallen die voor het eerst ziek zijn geworden voor 1 januari 2004 komen nog voor een WAO-uitkering in aanmerking. Dit betekent dat er nog tot 2009 enige instroom in de WAO mogelijk was. Vanaf 2010 leiden alleen nog heropeningen van uitkeringen binnen vijf jaar na beëindiging van vorige uitkeringen tot nieuwe WAO-uitkeringen. Ook voor de WAO-hiaatverzekering blijven deze heropeningen mogelijk in de jaren na 2009. De uitstroom door onder andere het bereiken van de 65-jarige leeftijd overstijgt de heropeningen ruimschoots, waardoor het aantal uitkeringen gestaag afneemt. Er wordt geen premie meer opgelegd.

Producten in het kader van de WIA

NV Schade heeft na de inwerkingtreding van de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA) vijf producten ontwikkeld die op grond van deze wet een beroep doen op de Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Vanaf 1 januari 2012 biedt NV Schade een WIA-excedentverzekering en WIA-excedentverzekering Top aan voor werknemers die meer verdienen dan het maximum SV-loon¹.

- De **WGA-hiaatverzekering** vult de wettelijke WGA-uitkering en het eventuele loon² van de gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemer aan tot minimaal 70 procent van het laatstverdiende loon. Inkomsten uit arbeid worden slechts voor 70 procent gekort op de hiaatuitkering.
- De **WIA-bodemverzekering** verstrekt een uitkering ter compensatie van gedeeltelijk verlies aan verdien capaciteit aan de gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemer die:
  - wel voor ten minste 15 procent arbeidsongeschikt is geworden,
  - maar geen uitkering op grond van de WIA ontvangt, omdat hij niet voldoet aan de wettelijke drempel van ten minste 35 procent arbeidsongeschiktheid
  - en nog werkzaam is.
- De **WGA-basisverzekering** is voor werkgevers die zelf het risico van de wettelijke WGA-regeling willen dragen. De werkgever is dan verzekerd voor de betaling van de uitkeringslasten die in het kader van het zelf dragen van het risico voor rekening van de werkgever komen. Werkgever en werknemer ontvangen re-integratieondersteuning en begeleiding.
- De **WIA-excedentverzekering** is bedoeld voor werknemers die meer verdienen dan het maximum SV-loon en tenminste 15 procent arbeidsongeschikt zijn. Het verzekert het salaris vanaf deze SV-loongrens tot 100 duizend euro. De verzekering biedt een aanvulling op de WGA-hiaat- en WIA-bodemverzekering. Bij 15 procent tot 35 procent arbeidsongeschiktheid ontvangt de werknemer een met de WIA-bodemverzekering vergelijkbare aanvulling tot 100 procent van zijn loon. Bij 35 procent tot 100 procent arbeidsongeschiktheid ontvangt de werknemer een aanvulling tot minimaal 70 procent van het oude (verzekerde) jaarsalaris.

---

¹ Het maximum sociaal verzekeringsloon (SV-loon) bedraagt per 1 januari 2012 € 50.064.

² Het verzekerd salaris voor de WGA-hiaatverzekering en de WIA-bodemverzekering is begrensd op het wettelijke SV-loon (per 1 januari 2012 € 50.064).

-
- De **WIA-excedentverzekering Top** is voor werknemers met een jaarsalaris tussen de 100 duizend en 300 duizend euro. De werknemer ontvangt een aanvulling op de wettelijke WGA-uitkering of IVA-uitkering.

Marktontwikkelingen en productverbeteringen

Ultimo 2011 nemen 355.699 werknemers en 33.316 werkgevers deel aan de WIA-bodemverzekering en 354.771 werknemers en 33.296 werkgevers aan de WGA-hiaatverzekering. Dit impliceert een dekkingpercentage van 88 procent van het aantal werknemers in de Metaal en Techniek. Ten opzichte van ultimo 2010 betekent dit een stijging van 4.731 werknemers (WIA-bodem) respectievelijk 4.886 werknemers (WGA-hiaat).

De WGA-basisverzekering wordt alleen aangeboden aan kleine werkgevers (loonsom tot maximaal 800 duizend euro) die geen schade hebben op het moment dat de verzekering wordt aangegaan. In 2011 zijn er door onze marketinginspanningen 263 nieuwe werkgevers voor dit product bij ons verzekerd met 2.795 werknemers. Ultimo 2011 nemen 5.163 werkgevers deel aan deze verzekering voor 45.156 werknemers. Dit impliceert een dekkingpercentage van 10 procent werkgevers (met personeel) en 8 procent van de werknemers in de Metaal en Techniek.

Premie 2011

Wij hebben thans een goed beeld van de kans dat een verzekerde voor een bodemverzekering in aanmerking komt. Dat heeft ertoe geleid dat wij de premies voor 2012 hebben kunnen vaststellen aan de hand van onze eigen ervaringen.

Voor de WGA-hiaatverzekering ligt het complexer. Na de periode van twee jaar onafgebroken ziek zijn gaat de loongerelateerde periode in. De duur van deze periode is afhankelijk van het arbeidsverleden, waarbij een maximum van 38 maanden geldt. Dit betekent dat wij een min of meer afgerond beeld hebben van de verzekerden uit de jaren 2004 tot en met 2008 die na afloop van de loongerelateerde periode uitkeringsgerechtigd zijn. Dit beeld heeft ertoe geleid dat in verband met het achterblijven van het aantal schadegevallen bij de verwachtingen wij in 2011 een bedrag uit aangehouden voorziening hebben laten vrijvallen. Tevens hebben wij aan de hand van de geconstateerde ontwikkeling de te hanteren grondslagen voor de premieberekening voor 2012 beter kunnen vaststellen. Wij verwachten dat wij, binnen het kader van het huidige beleid inzake arbeidsongeschiktheidsverzekeringen in ons land, eind 2012 een goed beeld zullen hebben verkregen van de kansen op uitkering voor ons product WGA-hiaatverzekering.

Het aanmelden voor de WGA-basisverzekering ontwikkelde zich ook in 2011 conform de aandelen die ten grondslag liggen aan de premieberekeningen.

Premie 2012

De te factureren premies voor zowel de WGA-hiaatverzekering als de WIA-bodemverzekering zijn voor 2012 wederom vastgesteld op 0,13 procent van het premieplichtige loon. De aanvulling tot de actuariael benodigde premie wordt gefinancierd door NV Schade. Daarvoor is ultimo 2011 43.407 duizend euro aan de voorziening voor toegezegde premiekorting toegevoegd.

Voor de WGA-uitstapverzekering is de te betalen premie voor 2012 verhoogd van 0,24 procent naar 0,32 procent van de premieplichtige loonsom. Voor deze verzekering is sprake van een hogere actuariael benodigde premie. Het verwachte bedrag aan korting voor de WGA-uitstapverzekering voor 2012 bedraagt 1.552 duizend euro.

Vanaf 2012 biedt NV Schade twee nieuwe verzekeringen aan: de WIA-excedentverzekering en de WIA-excedentverzekering Top. De eerste wordt met een korting geïntroduceerd. Het verwachte bedrag aan korting bedraagt 750 duizend euro. Voor dit bedrag en voor de korting voor de WGA-uitstapverzekering heeft NV Schade een voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's gevormd.

Indexatiebeleid

Het indexatiebeleid is erop gericht te streven naar een jaarlijkse volledige indexatie van de uitkeringen. Daarbij is de ambitie de grondslag van de uitkeringen te verhogen met het percentage waarmee volgens de opgave van de Stichting Vakraad Metaal en Techniek, de salarissen krachtens CAO afspraken in de Metaal en Techniek zijn verhoogd (de CAO-index). In 2011 heeft NV Schade haar indexatiebeleid gewijzigd. Voorheen was de volledige hoogte van de jaarlijks toe te kennen indexatie voorwaardelijk en afhankelijk van de financiële positie van NV Schade. September jongstleden heeft NV Schade besloten dat CAO-verhogingen van twee procent of minder in enig jaar onvoorwaardelijk worden toegekend. Het deel van de verhogingen dat de twee procent te boven gaat blijft evenwel nog afhankelijk van de financiële positie van NV Schade. Een gunstige financiële positie leidt veelal tot volledige indexatie, terwijl een minder gunstige of ongunstige financiële positie zal leiden tot geen of onvolledige indexatie van het voorwaardelijke deel.

De CAO-index over 2011 bedroeg 2,52 procent. Gezien de gezonde financiële situatie van NV Schade ultimo 2011 zijn de WAO-hiaat-, WIA-bodem- en WGA-hiaatuitkeringen per 1 januari 2011 volledig geïndexeerd.

4. Beleggingen

Financiële markten in 2011: gedreven door eurocrisis

Het jaar 2011 begon in een positieve sfeer en de economische groeivoorspellingen waren relatief gunstig. Als gevolg van de Arabische lente alsmede de tsunami en nucleaire ramp in het Japanse Fukushima liep echter in het voorjaar de olieprijs op. In een situatie waarin de werkloosheid hoog is en de lonen amper stijgen, staan hogere energie- en brandstofkosten gelijk aan een belastingverhoging. Bovendien liet de ECB zich door de – onder invloed van de hogere olieprijs - oplopende inflatie verleiden tot het verhogen van de rente, daar waar de economie juist aanhoudende stimulering nodig had. Hierdoor vielen de economische groei(verwachtingen) terug. Minder florissante groeivoorzichten verhoogden al snel de zorg over de schuldsituatie van veel EMU-landen.

Aanhoudende zorgen over solvabiliteit Griekenland

Niemand kon in 2011 om de problemen van Griekenland heen. De lethargie van politici om tot oplossingen te komen zorgde voor steeds heftigere reacties van de financiële markten. Achtereenvolgende Europese toppen creëerden een reputatie van 'te weinig, te laat' ingrijpen. In de zomer bereikte men een compromis waarbij naast extra hulp van de overheden, de particuliere sector moest meebetalen aan de oplossing voor Griekenland. Beleggers op de financiële markten bestempelden dat al snel als een halfbakken compromis en dreven de rentes ook in de andere mediterrane landen in het najaar steeds verder omhoog. Italië, Spanje en zelfs Frankrijk en de Franse banken kwamen onder vuur te liggen. Het verschil tussen Franse en Duitse staatsrentes liep op tot 2 procent, niveaus die sinds begin jaren negentig niet meer gezien waren. De financiële markten verdreven niet alleen Berlusconi van het regeringspluche, ze dwongen ook politici verder te gaan met stevigere maatregelen dan ooit tevoren. Deze maatregelen werden echter in de financiële markten niet met groot enthousiasme ontvangen. Veelal ontbraken de cruciale details. Kortom, de zorgen over de solvabiliteit van Griekenland en de terugvallende economische groei leidden ertoe dat de fiscale situatie van alle eurolanden onder de loep werd genomen.

Zoektocht naar veiligheid

De performance van (bijna) alle beleggingscategorieën werd in 2011 gedomineerd door de macro-economische risico's die voortkomen uit de eurocrisis. Ten eerste presteerden veilige beleggingscategorieën beter dan risicovolle: zo rendeerte Duits staatspapier sterk, terwijl Europese aandelen fors daalden. Ten tweede behaalden Amerikaanse beleggingsmarkten een beter rendement dan Europese. Een opvallende ontwikkeling was ook het verschil tussen de rendementen van staatsobligaties van opkomende landen enerzijds en aandelen van dezelfde landen anderzijds. Blijkbaar geldt de veelbesproken 'ontkoppeling' van opkomende landen wel voor staatspapier, maar niet voor aandelen. Tevens was het relatief sterke rendement van grondstoffen opmerkelijk, omdat grondstoffen over het algemeen tot de risicovolle beleggingen worden gerekend. Een andere ontwikkeling hield verband met de zoektocht naar 'veilige havens'. Deze leidde tot de unieke situatie dat er op meerdere continenten negatieve nominale rentes werden betaald: van Singapore tot Zwitserland en zelfs in Nederland. Begin december kon de Nederlandse staat tegen -6 basispunten geld lenen. Dat betekende dat beleggers zo bang waren hun hoofdsom te verliezen, dat ze geld toe gaven om er maar zeker van te zijn dat ze het later terugkregen.

Financiële markten in 2012: valse hoop (?)

De financiële markten zijn 2012 relatief stabiel begonnen. Aan de enigszins afgenomen risicoaversie onder beleggers ligt een aantal ontwikkelingen ten grondslag. Om te beginnen vallen de cijfers over de Amerikaanse economie de laatste tijd mee. Met name de arbeidsmarkt cijfers waren boven verwachting, hoewel nog altijd niet florissant. Ook het sentiment ten aanzien van de Chinese economie verbetert. In toenemende mate heerst het gevoel dat China een harde landing van de economische groei kan voorkomen. Bovendien daalt de Chinese inflatie, wat de autoriteiten de ruimte biedt om de economie te stimuleren als de groei toch te veel zou gaan terug vallen. Ten slotte stelt de ECB zich vanaf december vorig jaar actiever op. Naast dat ze de rente heeft verlaagd, voorziet de bank via allerlei leenfaciliteiten het Europese bankwezen van zeer veel liquiditeit. Zo werd alleen op 21 december jongstleden al voor 489 miljard euro aan driejaars leningen aan banken verstrekt (LTRO). In februari krijgen banken wederom de mogelijkheid om – tegen versoepelde onderpandisen – driejaars leningen af te nemen bij de centrale bank.

Negatieve wisselwerking financiële markten en reële economie

Uiteraard is nu de hamvraag of deze stabiliteit op de financiële markten aan zal houden. Los van de politieke- en implementatierisico's ten aanzien van alle Europese akkoorden die in 2011 zijn gesloten, is de bovenliggende zorg dat de economie van de EMU nu daadwerkelijk in recessie is weggezakt. Hiermee is de negatieve wisselwerking tussen de financiële markten en reële economie definitief een feit. Ten eerste wordt uiteraard de economie geraakt door de overheidsbezuinigingen. Bovendien is de onzekerheid bij huishoudens en bedrijven toegenomen als gevolg van de crisis en geven zij minder uit. Ten slotte dienen banken nu mee te betalen aan de kosten van de crisis en worden ze verplicht hun kapitaalbuffers te verhogen. Hierdoor lenen zij nu minder geld uit.

De economische recessie maakt het voor veel EMU-lidstaten praktisch onmogelijk om hun fiscale doelstellingen te halen. De doelstellingen zijn namelijk nog altijd gebaseerd op een groeiende economie met navenant toenemende overheidsinkomsten. Deze nieuwe economische realiteit was één van de hoofdredenen waarom kredietbeoordelaar S&P's half januari in één klap de kredietwaardigheid van maar liefst negen van de zeventien EMU-lidstaten afwaardeerde. Deze afwaarderingen zijn vooral een bevestiging van wat al bekend was; de verslechtering van de solvabiliteit van veel EMU-landen. Met andere woorden, ook in 2012 zullen de schuldproblemen in de eurozone leidend blijven.

Beleggingsbeleid in 2011

De doelstelling van het beleggingsbeleid is in 2011 nader gespecificeerd. Met behulp van schuld papier van de meest degelijke partijen en / of daarvan afgeleide instrumenten, zoals swaps, wordt beoogd de kasstromen (inclusief de interesttoevoeging in de technische voorzieningen) behorend bij de uitkeringen die volgen uit de arbeidsongeschiktheidsregeling te matchen. De te matchen karakteristieken zijn de rentegevoeligheid en inflatiegevoeligheid. Dit geldt voor zowel de middelen die bedoeld zijn om de WAO als de WIA uitkeringen te financieren, met inachtneming van de onzekerheid die er bestaat in de uitgaande kasstromen. Gedurende 2011 zijn aparte portefeuilles (WAO en WIA I en II constructen) ingericht voor die verplichtingen.

Naast deze matching portefeuilles wordt een portefeuille onderscheiden en beheerd met daarin de middelen van zowel het 'Eigen Vermogen' als 'de inloop' van specifieke verplichtingen. Deze portefeuille heeft een rendementskarakter, waarbij wel een bovenlimiet wordt gehanteerd op de redelijkerwijs mogelijke verliezen. Bovendien wordt deze portefeuille bewust enigszins contrair belegd ten opzichte van de matching portefeuilles om beter bestand te zijn tegen diverse economische scenario's.

Deze aangepaste inrichting heeft niet geleid tot grote aanpassingen in de portefeuille. Het portefeuille beleid van de voorgaande jaren is in grote lijnen gecontinueerd.

Vastrentende waarden

Bijna 85 procent van de portefeuille bestaat uit vastrentende waarden. Ten behoeve van de matching van de uitkeringen is het overgrote deel van de portefeuille belegd in AAA euro staatsobligaties met de laagste risicospreads. Dat geldt voor zowel de nominale als de inflatie gerelateerde obligaties. Deze obligaties profiteerden van de rentedaling en de vlucht naar 'veilige haven beleggingen'.

Daarnaast wordt belegd in vastrentende waarden met een hoger risicoprofiel, mede met het oog op een goede diversificatie in de portefeuille. Ook wordt van deze categorie in het huidige economische klimaat een goede risico / rendement verhouding verwacht. Ondanks de moeilijke omstandigheden en de grotere risico-aversie van beleggers werd op deze portefeuilles een redelijk rendement behaald. De Bank Loans portefeuille is van goede kwaliteit maar de portefeuille had te leiden onder toenemende spreads en een lage korte rente. Ondanks de oplopende risicopremies wisten zowel de US High Yield en de Emerging Market Debt portefeuille positieve rendementen te behalen. Binnen deze portefeuilles werd de dollarexposure volledig afgedekt.

Uiteindelijk kwam het totale resultaat in 2011 over alle vastrentende onderdelen uit op:

<i>Vastrentende waarden</i>		2011
Vastrentend Europa	WAO	8,6%
Vastrentend Staatsobligaties gewoon	WIA	8,9%
Vastrentend Staatsobligaties langlopend		4,4%
Vastrentend Bedrijfsobligaties		3,3%
Vastrentend Emerging Markets		5,6%
Vastrentend Bank Loans		-0,9%
Vastrentend Inflatieobligaties		7,8%

Aandelen

De aandelenportefeuille is op het totaal van de beleggingen relatief beperkt van omvang. Gelet op de minder rooskleurige vooruitzichten van de economie, wordt een terughoudend beleid gevoerd ten aanzien van aandelen. De performance van de aandelenportefeuille was met een rendement van bijna -10 procent teleurstellend.

De brede spreiding over economische regio's is gehandhaafd. Binnen de ontwikkelde markten is in 2011 een overstap gemaakt naar een passief georiënteerde beleggingsbenadering. De emerging market aandelen portefeuille blijft actief beheerd. In 2011 leverde dat een significante beperking van het verlies op.

<i>Aandelen</i>	2011
Aandelen Europa	-8,8%
Aandelen Noord-Amerika	1,2%
Aandelen Verre Oosten	-15,3%
Aandelen Opkomende Landen	-13,8%

Overige zakelijke beleggingen

Naast de beleggingen in hoogrentende waarden en aandelen wordt in de rendementsportefeuille ten behoeve van een grotere diversificatie ook in vastgoed, commodities en hedge funds belegd. De vastgoed portefeuille bestaat uit een combinatie van een aantal niet genoteerde Europese vastgoedfondsen. Geprofiteerd werd van een stabiele huurinkomststroom en waarderingen met name op A-lokaties. Grondstoffen profiteerden in het begin van het jaar van de stijgende olieprijs. De angst voor een recessie had echter in het tweede deel van het jaar een negatieve invloed op de olieprijs.

Een deel van de grondstoffen exposure was aan het einde van het eerste kwartaal omgezet in hedge funds. In een omgeving met hoge volatiliteit en de mogelijkheid van sterk uiteenlopende economische scenario's kunnen hedge funds veel toegevoegde waarde bieden. Het rendement van de portefeuille is vooralsnog niet indrukwekkend, maar duidelijk beter dan de aandelenbeleggingen.

Het rendement over 2011 op de overige zakelijke beleggingen is als volgt samen te vatten:

<i>Overige zakelijke waarden</i>	2011
Vastgoed	6,1%
Commodities	-0,8%
Hedge Funds	-2,0%

Behaalde rendementen

Het totale resultaat op de beleggingsportefeuille van NV Schade kwam over 2011 uit op 30.803 duizend euro positief (2010: 30.916 duizend euro positief). Het totaal behaalde beleggingsrendement kwam voor de WIA-portefeuille uit op 4,8 procent (2010: 4,7 procent). Het totaal beleggingsrendement kwam voor de WAO-portefeuille uit op 8,6 procent (2010: 4,4 procent):

<i>Totaal</i>	2011
Totaal behaalde rendement op WIA-portefeuille*	4,8%
Totaal behaalde rendement op WAO-portefeuille*	8,6%

* inclusief valuta-effect en kosten.

5. Risicobeheersing

Algemeen

NV Schade onderneemt op basis van een gezond evenwicht tussen risico en rendement. Daarbij wordt er gestreefd naar een gematigd risicoprofiel. De risico's zijn te splitsen in risico's op het gebied van schadeontwikkeling en beleggingen. Deze risico's worden nauwgezet gevolgd en zo nodig worden er maatregelen getroffen. De risico's zijn gekwantificeerd in de risicoparaagraaf van de jaarrekening.

Schaderisico

Met het schaderisico wordt bedoeld dat de werkelijke ontwikkeling van de schades afwijkt van de in de premiestelling gebruikte aannames. Dit kan het gevolg zijn van meer deelnemers die invalideren of minder deelnemers die revalideren dan in de premiestelling is aangenomen. Ook wijzigingen in wet- en regelgeving, alsmede rechterlijke uitspraken kunnen het schade-risico beïnvloeden. Het risico wordt beperkt door adequate procedures voor de afhandeling van claims.

Beleggingsrisico

Op strategisch niveau wordt een verdeling over diverse beleggingscategorieën voor de lange termijn gekozen. Door middel van spreiding over deze categorieën wordt een zo hoog mogelijk rendement nagestreefd tegen zo beheerst mogelijke risico's, gegeven de ambities en de structuur van de verplichtingen. Ook binnen de verschillende beleggingscategorieën vindt omwille van risicobeheersing een uitgebreide spreiding plaats, zowel over verschillende (wereldwijde) regio's, als over verschillende subcategorieën.

• Marktrisico

Het marktrisico is het risico van negatieve gevolgen van wijzigingen in de marktwaarde van financiële instrumenten als gevolg van schommelingen in wisselkoersen, rentepercentages en aandelenkoersen. De beheersing van het marktrisico in het algemeen richt zich op de gevolgen van financiële veranderingen voor structurele posities (ALM-risico). Periodiek vindt matching van activa en passiva plaats.

- Valutarisico

Een deel van het vermogen wordt belegd in landen met een andere muntsoort, zoals de Amerikaanse dollar, de Japanse Yen en het Britse pond. Wanneer die valuta meer of minder waard worden ten opzichte van de euro, heeft dat invloed op de waarde van de betreffende beleggingen, uitgedrukt in euro's. Het verwachte resultaat op deze koersschommelingen van vreemde valuta is naar verwachting op de lange termijn gelijk aan nul. Op korte termijn is de waardeontwikkeling van vreemde valuta echter moeilijk te voorspellen en zeer beweeglijk. Men dekt daarom het valutarisico op de belangrijkste valuta af afhankelijk van de vigerende economische omstandigheden.

- Renterisico

Het renterisico ontstaat enerzijds uit de beleggingen in vastrentende waarden en anderzijds uit de langlopende verplichtingen. Het renterisico wordt beheerst door de duration van de vastrentende waarden af te stemmen op de verplichtingen en gebruik te maken van derivaten om ongunstige rentebewegingen in de markt die van invloed zijn op de beleggingen en de verplichtingen af te dekken.

- Koersrisico aandelen

Het risico dat gelopen wordt op de aandelen- en vastgoedportefeuille is een bewust gekozen risico. De afgelopen tientallen jaren lieten dat ook zien. Het risico op aandelenbeleggingen wordt beheerst onder meer door een uitgebreide spreiding over regio's en sectoren. Voor het vastgoedrisico geldt in grote lijnen hetzelfde als voor het aandelenrisico, al is het vastgoedrisico minder dominant aanwezig in de portefeuille door de geringere omvang van de vastgoedportefeuille.

• Kredietrisico

Kredietrisico was ook in 2011 weer een prominent thema. Kredietrisico kan in verschillende gedaantes optreden. Ten eerste treedt kredietrisico op wanneer een debiteur niet meer in staat is te voldoen aan zijn verplichting tot het betalen van rente over of aflossing van de aan hem verstrekte lening. Dit type risico wordt voor een deel bewust genomen, omdat een hoger risico zich vertaalt in een hoger verwacht rendement. Uiteraard worden grenzen gesteld aan de mate waarin men zich aan dit type risico mag blootstellen, onder meer door een duidelijke maximering van de beleggingen per zogenoemde rating categorie. Ook dan kunnen faillissementen in de portefeuille voorkomen. Een tweede manier waarop men wordt geconfronteerd met kredietrisico, doet zich voor bij algemene wijzigingen in de zogenoemde credit spread. Deze spread geeft aan welk extra rendement, bovenop het rendement op relatief veilige staatsobligaties, mag worden verwacht op leningen met een per definitie lagere kredietwaardigheid dan de staat. De mate waarin risico wordt beloond, is geen vast gegeven. Op grond van de financiële problemen in Zuid-Europese landen en het daarmee gepaard gaande fors hogere kredietrisico werd het landenbeleid binnen de vastrentende waarden portefeuille in de loop van 2011 aangepast. Kern van dit nieuwe beleid is dat indien de spread van een vastrentende belegging boven een bepaalde 'veilige' bandbreedte uitkomt, deze belegging wordt afgebouwd.

• Liquiditeitsrisico

Onder normale omstandigheden speelt het liquiditeitsrisico een beperkte rol. Er komt immers premie binnen, waarmee aan de normale liquiditeitsbehoefte kan worden voldaan. Een deel van de beleggingsportefeuille wordt belegd in liquide beleggingsinstrumenten die, indien noodzakelijk, op zeer korte termijn (dagelijks) kunnen worden verkocht. De illiquide onderdelen van de portefeuille, voornamelijk beleggingen in direct vastgoed hebben een bewust gekozen langere looptijd en zijn dus minder eenvoudig snel van de hand te doen. In de afgelopen jaren is het gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) in de beleggingsportefeuille toegenomen, voornamelijk als gevolg van valuta-afdekking en beleggingen in grondstoffen (commodities) en inflatieswaps. Belangrijk nadeel van het gebruik van afgeleide instrumenten is dat deze een groter liquiditeitsrisico met zich mee brengen. In 2010 is een vernieuwd liquiditeitsbeleid vastgesteld om deze liquiditeitsrisico's goed te monitoren en te managen.

• Grondstoffenrisico

Grondstoffen oftewel commodities vormen een beleggingscategorie waarin veelal via Total return swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen en edelmetalen.

Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstoffenprijzen. Binnen de portefeuille grondstoffen is energie de belangrijkste component. De fluctuatie van energie prijzen houdt direct verband met de olieprijs.

De olieprijs is in de afgelopen jaren aan sterke fluctuatie onderhevig geweest.

- **Inflatierisico**

Het inflatierisico voor NV Schade bestaat voornamelijk uit de mogelijke mismatch tussen opbrengsten van de beleggingen in Inflation Linked Bonds (ILB's) en het benodigde kapitaal ter financiering van de voorwaardelijke toeslagverlening. Deze toeslagverlening is gebaseerd op de loonindex in de Metaal en Techniek, terwijl de opbrengsten van de inflatiegerelateerde obligaties en derivaten gebaseerd zal zijn op de Europese HICP ex Tobacco index. Dit risico wordt periodiek gekwantificeerd en in het gewenste weerstandsvermogen verwerkt. Er is minder in Inflation Linked Bonds (ILB's) belegd vanwege de huidige situatie in Frankrijk. Indien niet gecorrigeerd door andere instrumenten, ontstaat aanvullend inflatierisico.

Optimalisering risicobeleid

De toenemende druk vanuit regelgeving en toezichthouders vraagt een steeds professioneler bestuur van verzekeraars. In het bijzonder Solvency II dwingt besturen van verzekeraars tal van maatregelen te nemen om risico's te beheersen en te laten zien aan toezichthouders voldoende 'in control' te zijn. Solvency II schrijft bovendien voor dat een aantal sleutelfuncties door de verzekeraars zelf moeten worden uitgeoefend en niet mogen worden uitbesteed. Solvency II zal uiterlijk 31 december 2012 volledig moeten zijn geïmplementeerd.

Deze omvangrijke operatie vereist de nodige voorbereiding en is door de directie inmiddels in gang gezet. Bij de inrichting van Solvency II is het proportionaliteitsbeginsel voor NV Schade van belang. Onze productdiversiteit is beperkt en daarmee zijn samenhangende risico's rond de totale bedrijfsvoering goed in kaart te brengen. Dit vereist naar de mening van de directie een daarop afgestemd risicobeheersysteem.

6. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

NV Schade wil een betrouwbare en transparante verzekeraar zijn: een goede dekking zonder kleine lettertjes en een soepel uitkeringsbeleid. Wij hechten er grote waarde aan dat arbeidsongeschikte werknemers zo snel mogelijk weer aan de slag kunnen. Wij zoeken actief naar re-integratie-instrumenten om arbeidsongeschikte werknemers écht te helpen.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Vanuit ons doel een betrouwbare en transparante verzekeraar te zijn, hanteren wij de beginselen van het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Binnen onze bedrijfsvoering geven wij vorm aan de elementen people, planet en profit. De wijze waarop wij met mensen omgaan, de impact die wij op het milieu hebben en de wijze waarop wij onze financiële continuïteit waarborgen lichten wij hier kort toe met enkele voorbeelden.

People: alles draait om de mensen

Onze kernactiviteiten draaien om de dienstverlening richting arbeidsongeschikte werknemers en hun werkgevers. Enerzijds benaderen wij arbeidsongeschikten actief om te wijzen op de uitkeringen waar ze mogelijk recht op hebben, waardoor de financiële gevolgen bij arbeidsongeschiktheid beperkt blijven. Anderzijds begeleiden wij actief arbeidsongeschikte werknemers bij de re-integratie richting het arbeidsproces.

Wij hebben niet alleen richting onze klanten een belangrijke verantwoordelijkheid, maar ook voor de mensen die direct of indirect voor ons werken. Een groot deel van de activiteiten van NV Schade zijn uitbesteed aan MN die als uitvoerder (administrateur en vermogensbeheerder) optreedt. Deze organisatie hecht grote waarde aan de vitaliteit van haar en daarmee ook onze indirecte medewerkers. In 2011 zijn onder andere veel activiteiten gericht op fysieke vitaliteit (fitness, diverse sportevenementen en trainingen), ontwikkelingsmogelijkheden (cursussen, opleidingen, coaching) en een passend mobiliteitsbeleid gericht op het woonwerkverkeer. In 2012 gaan wij verder in dialoog met onze uitvoerder om ook de diversiteit in het personeelsbeleid van deze organisatie verder te stimuleren. Vanzelfsprekend gaat onze aandacht hierbij met name uit naar de inzet van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers.

Planet: het beperken van onze footprint

Als schadeverzekeraar opereren wij niet in een sterk vervuilende sector en zijn op MVO-gebied de mogelijke milieuwinsten dus ook beperkt. Dit neemt echter niet weg dat wij onze zogenaamde footprint wel zo beperkt mogelijk willen houden. Wij gebruiken daarom alleen papier met het FSC-label (Forest Stewardship Council). Ofwel, de grondstof voor ons papier is afkomstig uit verantwoord beheerde bossen. Verder wordt er voor onze administratieve diensten gebruik gemaakt van een energiezuinig en van groene stroom voorzien datacenter en is de CO2 footprint van onze uitvoerder in kaart gebracht.

Profit: financiële continuïteit zonder winstoogmerk

NV Schade heeft geen winstdoelstelling. Alle eventuele winsten, die niet nodig zijn ter versterking van de reserves, geven we werkgevers en werknemers terug door premiekortingen te verlenen en extra uitkeringen te doen. Wij werken doorlopend aan het afstemmen van onze dienstverlening op de veranderende behoeften van onze klanten, waardoor wij niet onnodig verzekeringen zullen afsluiten. Door een evenwichtig beleid behoudt NV Schade zijn goede financiële positie en daarmee ook zijn continuïteit als inkomensverzekeraar.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Met het vermogen dat wij als schadeverzekeraar beheren komt in eerste instantie de plicht om dit zo goed mogelijk te laten renderen. Tegelijkertijd past het ook bij onze uitgangspunten en waarden om de maatschappelijke impact van onze beleggingen mee te nemen in onze beleggingskeuzes. Wij hanteren daarom een gedegen Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid dat aansluit bij de VN-Principes voor Verantwoord Beleggen, de UN PRI (Principles for Responsible Investment). Ons beleid, en de uitvoering daarvan, is gebaseerd op drie pijlers:

- **ESG-integratie in alle beleggingscategorieën (asset classes)**

Dit vormt tevens het eerste principe van de UN PRI: 'Wij zullen milieu-, sociale en governance-aspecten betrekken bij ons beleggingsbeleid en investeringsbeslissingen'.

- **Actief aandeelhouderschap**

Namens NV Schade wordt op alle aandeelhoudersvergaderingen gestemd op grond van een 'op maat gesneden' stembeleid, dat is gebaseerd op ons MVO-beleid. Wij streven naar een constructieve dialoog met de ondernemingen waarin wij beleggen, maar ook met marktpartijen, zoals toezichhoudende instanties en sectororganisaties treedt onze uitvoerder namens ons in contact.

- **Uitsluiting (exclusion)**

Ondernemingen die producten maken die in strijd zijn met door Nederland ondertekende internationale verdragen worden uitgesloten. Dit leidt in de praktijk tot een lijst van 21 bedrijven waarin NV Schade per definitie niet in zal beleggen. Naast ondernemingen zijn ook een 12-tal landen om dezelfde reden uitgesloten.

In 2012 zullen wij het bovenstaande beleid verder voortzetten en willen wij met onze vermogensbeheerder ook de mogelijkheden rondom micro financiering gaan onderzoeken. Dergelijke investeringen, in gericht gekozen categorieën, kunnen daarmee in de toekomst een mogelijke uitbreiding van ons Maatschappelijk Verantwoord Beleggingsbeleid gaan vormen.

7. Toekomstverwachtingen

Naar verwachting zal ook de komende jaren de instroom in de wettelijke arbeidsongeschiktheidsregeling WIA structureel op een lager niveau blijven liggen dan sprake was bij de WAO. Thans is in de WIA sprake van een duidelijke stijging van de instroom. Wij verwachten dat deze stijgende trend in de instroom de komende jaren zal aanhouden, zowel in de wettelijke WIA-regelingen als de WIA-verzekeringen van NV Schade.

Als gevolg van de bezuinigingen van het kabinet Rutte moet UWV deze regeerperiode de helft tot twee derde van haar vestigingen sluiten. De voorzitter van UWV heeft de angst uitgesproken dat UWV haar kerntaak van arbeidsbemiddeling grotendeels zal moeten laten vallen. Het is nog onduidelijk hoe de gedwongen hervormingen voor UWV de werkwijze van UWV zullen veranderen en wat de gevolgen daarvoor voor NV Schade zullen zijn. Te voorzien valt dat de middelen die UWV beschikbaar heeft voor re-integratie in de komende jaren fors terug zullen lopen. Met als verwachting dat dit tot meer instroom zal leiden en een negatief effect zal hebben op de uitstroom. Voor schadelastbeperking zal NV Schade steeds meer op haar eigen re-integratieondersteuning zijn aangewezen. Haar eigen, actieve rol zal belangrijker worden.

Ook wordt verwacht dat het aantal eigenrisico dragende werkgevers naar de toekomst zal blijven toenemen, zowel landelijk als bij NV Schade.

NV Schade streeft ernaar dat de uitkeringen jaarlijks volledig worden geïndexeerd. De ambitie is hierbij de grondslag van de uitkeringen met de CAO-index van de bedrijfstak te verhogen. Indexatie van de uitkeringen is echter gedeeltelijk voorwaardelijk. Loonstijgingen tot twee procent in een jaar zijn gegarandeerd. Het deel van de loonstijging dat de twee procent te boven gaat is echter afhankelijk van de in enig jaar geldende financiële positie van NV Schade. Per 1 januari 2012 is er volledig geïndexeerd.

Ondanks de huidige economische ontwikkelingen, die NV Schade uiteraard ook raken, is de financiële positie van NV Schade namelijk nog steeds goed. Naar verwachting zal het in de komende jaren mogelijk blijven om de indexatieambitie waar te kunnen maken.

In 2012 zal het beleggingsbeleid om de uitkeringen zo goed mogelijk te matchen worden voortgezet. In de WAO portefeuille zal daarbij naar verwachting een begin worden gemaakt met het deels beleggen in bedrijfsleningen om het concentratierisico, van de met name in Duitsland en Nederland belegde staatsleningen portefeuille, te mitigeren.

Den Haag, 23 mei 2012

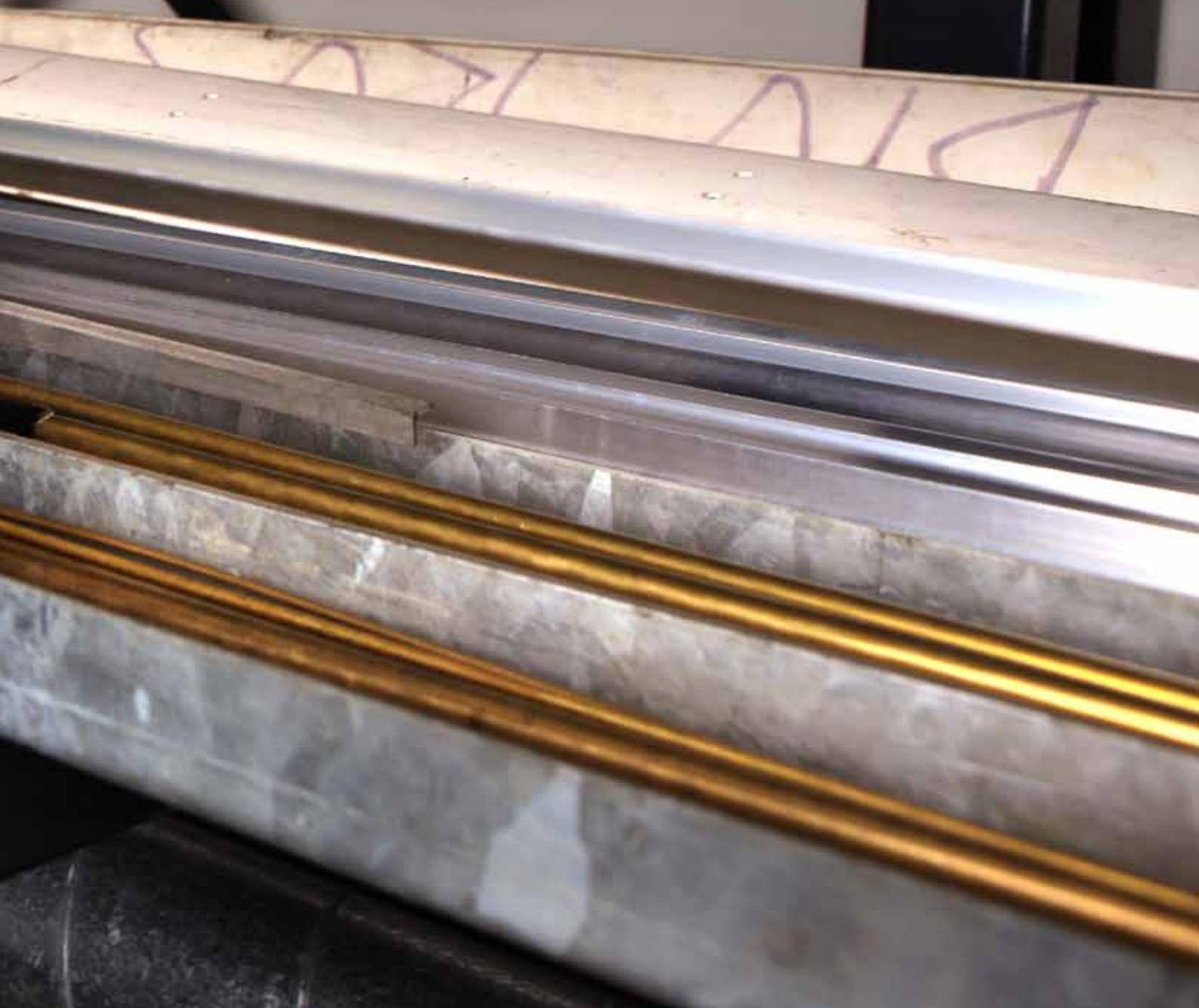
Directie:

Drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Jaarrekening

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER
(NA RESULTAATBESTEMMING)

ACTIEF	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Beleggingen (1)*		
Overige financiële beleggingen		
- Obligaties	313.977	307.204
- Aandelen	164.978	136.268
- Belangen in beleggingspools	187.631	143.210
- Deposito's	7.404	76.558
Totaal beleggingen	673.990	663.240
Vorderingen (2)		
- Vorderingen uit hoofde van beleggingen	8.016	6.941
- Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers	956	839
- Overige vorderingen	2.370	2.988
Totaal vorderingen	11.342	10.768
Overige activa (3)		
- Materiële vaste activa	14	20
- Liquide middelen	5.510	12.890
Totaal overige activa	5.524	12.910
Afgeleide financiële instrumenten (4)	0	11
Totaal actief	690.856	686.929

* Het cijfer achter een balanspost verwijst naar de toelichting op de balans per 31 december.

PASSIEF		2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Eigen vermogen	(5)		
Gestort en opgevraagd kapitaal		5.672	5.672
Algemene reserve		29.551	16.294
Herwaarderingsreserve		18.776	15.895
Weerstandsvermogen		53.999	37.861
Statutaire reserve		65.539	125.566
Totaal eigen vermogen		119.538	163.427
Technische voorzieningen	(6)		
Voor niet-verdiende premies en lopende risico's		2.302	1.819
Voor te betalen schaden		502.746	451.263
Totaal technische voorzieningen		505.048	453.082
Voorziening voor toegezegde premiekorting	(7)	43.407	44.319
Schulden	(8)		
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen		9.808	0
Overige schulden		8.255	17.476
Totaal schulden		18.063	17.476
Afgeleide financiële instrumenten	(9)	4.800	8.625
Totaal passief		690.856	686.929

WINST - EN VERLIESREKENING

TECHNISCHE REKENING SCHADEVERZEKERING

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Verdiende premies eigen rekening (10)*		
Bruto premies	40.403	38.161
Wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's	-483	1.473
Totaal verdiende premies eigen rekening	39.920	39.634
Opbrengsten uit beleggingen (11)		
Beleggingsbaten	13.907	10.212
Gerealiseerde winst op beleggingen	21.214	22.394
	35.121	32.606
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen	31.361	29.008
Overige technische baten eigen rekening (12)	690	423
Totaal baten	107.092	101.671
Schaden eigen rekening (13)		
Geboekte schaden (bruto)	28.396	25.642
Wijziging voorzieningen voor te betalen schaden	51.483	2.096
Totaal schaden eigen rekening	79.879	27.738
Toevoeging voorziening toegezegde premiekorting (14)	43.693	46.741
Bedrijfskosten (15)	8.225	7.917
Beleggingslasten (16)		
Beleggingslasten	1.498	1.193
Gerealiseerd verlies op beleggingen	20.733	11.735
	22.231	12.928
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen	13.448	17.770
Overige technische lasten eigen rekening (17)	8.301	2.325
Totaal lasten	175.777	115.419
Saldo van baten en lasten	-68.685	-13.748
Toerekening technisch resultaat (18)	21.915	3.458
Resultaat	-46.770	-10.290
De resultaatbestemming is in de balans verwerkt en gespecificeerd bij de Overige gegevens.		
Samenstelling totaalresultaat		
Resultaat winst- en verliesrekening	-46.770	-10.290
Mutatie herwaarderingsreserve via resultaatbepaling	2.881	-1.333
Totaal resultaat	-43.889	-11.623

* Het cijfer achter een post uit de winst- en verliesrekening verwijst naar de toelichting op de winst- en verliesrekening.

KASSTROOMOVERZICHT

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Operationele activiteiten		
Premies *	14.378	13.975
Uitgekeerde schaden	-27.141	-30.506
Acquisitiekosten	-603	-636
Bedrijfskosten	-8.015	-8.353
Ontvangen rente, dividenden en huur	13.907	10.212
Betaalde rente en andere beleggingslasten	-1.498	-1.193
Overige mutaties	2.954	-1.995
Kasstroom uit operationele activiteiten	-6.018	-18.496
Investerings- en beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen	864.182	488.524
Aankopen en verstrekkingen	-863.281	-446.229
Overige mutaties	-2.263	-10.570
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-1.362	31.725
Mutatie in geldmiddelen	-7.380	13.229
Financieringsactiviteiten		
Uitbetaald dividend	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:		
Liquide middelen	5.510	12.890
Stand per einde boekjaar	5.510	12.890
Stand per einde vorig boekjaar	12.890	-339
Mutatie in geldmiddelen	-7.380	13.229

* In de post geboekte bruto premies in de winst - en verliesrekening is een bedrag begrepen voor verleende kortingen. Deze kortingen veroorzaken geen kasstroom, waardoor het bedrag aan premies in het kasstroomoverzicht lager is.

** Exclusief deposito's

Algemene Toelichting

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening, zoals deze zijn vermeld in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), in het bijzonder Richtlijn 605 Verzekeringsmaatschappijen.

Aandeelhouder

Stichting Administratiekantoor Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen is de aandeelhouder van NV Schade. Deze heeft alle certificaten van aandelen uitgegeven aan de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Product en oogmerk

NV Schade voert diverse producten op het gebied van arbeidsongeschiktheid. Enerzijds biedt NV Schade vijf producten aan (twee van de vijf pas per 2012) op het gebied van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen: een WIA-bodem verzekering, een WGA-hiaat verzekering, WGA-basisverzekering, Excedent en een Top Excedent. Deze worden in co-assurantie aangeboden aan werkgevers en werknemers in de Metaal en Techniek. Anderzijds betreft het een verzekering van het WAO-hiaat waarvoor vanaf 1 januari 2004 een run-off scenario geldt.

NV Schade heeft geen winstoogmerk. Om te voldoen aan de eisen met betrekking tot het weerstandsvermogen van de vennootschap moeten, overeenkomstig artikel 24 lid 1 sub a van de statuten, toevoegingen aan dit weerstandsvermogen uit het resultaat plaatsvinden. Als weerstandsvermogen wordt beschouwd het totale eigen vermogen exclusief de statutaire reserve. Het resterende saldo van baten en lasten is conform artikel 24 lid 1b en 1c beschikbaar voor dividenduitkering en toevoeging aan de tot het eigen vermogen behorende statutaire winstreserve.

Doelstelling

Het doel van de vennootschap betreft:

- a. de verzorging van werknemers en gewezen werknemers in de Metaal en Techniek (i), middels het aanbieden en verzorgen van schadeverzekeringen en herverzekeringen ter dekking van financieel risico als gevolg van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid als bedoeld in de: Werkhervattingregeling Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten ("WGA") en de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen ("WIA") en (ii) middels het afwikkelen van schadeverzekeringen en herverzekeringen ter aanvulling van uitkeringen uit hoofde van de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering, welke aanvulling strekt terdekking van de financiële gevolgen voor de werknemer in de Metaal en Techniek als gevolg van het gewijzigde uitkeringsregime van deze wet per 1 augustus 1993;
- b. het aanbieden en verzorgen van aanverwante WGA- en WIA-producten;
- c. het aanbieden en verzorgen van reïntegratieproducten en al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Algemeen Verbindend Verklaring (AVV) van de CAO

In het kader van de Algemeen Verbindend Verklaring van de CAO deelt de directie mee dat de opbrengsten van de beleggingen aangewend zijn in het kader van de in de voorgaande alinea vermelde doelstelling.

Omdat de vennootschap meerdere producten heeft die allemaal onder één categorie vallen, is een specificatie van de lasten naar meerdere activiteiten niet opgenomen.

.

Bestendige gedragslijn

In 2005 heeft het parlement besloten dat de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) met terugwerkende kracht is beëindigd voor wat betreft nieuwe ziektegevallen na 31 december 2003. Hierdoor is er vanaf verzekeringsjaar 2004 geen instroom van ziektegevallen.

De uitkeringen voor de ziektegevallen voor de verzekeringsjaren 1993 tot en met 2003 worden ook na 2005 verzorgd door NV Schade. In deze jaarrekening over 2011 is de bestendige gedragslijn gevolgd.

Schattingswijziging

Schattingswijziging Vereist Eigen Vermogen

De directie heeft besloten de uitkomst van de berekening van het vereiste eigen vermogen conform de berekening van het standaardmodel van de Nederlandsche Bank te verhogen met 25 procent. Deze verhoging is gebaseerd op de verzwaaring van de kapitaaleisen uit hoofde van Solvency II richtlijnen alsmede op de onzekerheid binnen de financiële markten. De schattingswijziging kan ook in volgende boekjaren een kwantitatieve invloed hebben op het resultaat. Het is echter niet mogelijk hiervan een cijfermatige indicatie te geven. De toename van het vereist eigen vermogen is vanwege het negatieve resultaat onttrokken uit de statutaire reserve.

Schattingswijziging Technische voorziening - te betalen schaden WAO

De directie heeft besloten de voorziening voor te betalen schade WAO eenmalig te verhogen met een bedrag van circa 12,8 miljoen euro. Deze verhoging heeft te maken met een wijziging in de aannames ten aanzien van de kostenstructuur (schadebehandelingskosten) versus de realisatie. De oorspronkelijke voorziening, gebaseerd op een percentage van de oorspronkelijk ontvangen premies, werd tot en met vorig jaar lineair afgeschreven op basis van een levensduur van 15 jaar. Deze lineaire vrijval van de voorziening doet echter geen recht aan het werkelijke kostenpatroon. Ook in 2018 (na 15 jaar) zijn nog schadegevallen te verwachten. Het effect van de schattingswijziging op de toevoeging aan de technische voorziening bedraagt 12,8 miljoen euro. Het effect van de toename op de voorziening is nihil, dit komt doordat voorheen wel al via de toevoeging uit hoofde van de toereikendheidstoets rekening gehouden werd met de gewijzigde aannames in de hiervoor vermelde kostenstructuur. De voorziening wordt aangevuld tot het minimale niveau van de toereikendheidstoets, waarvoor in 2011 een lagere toevoeging benodigd is dan in voorgaand jaar. De schattingswijziging zal geen effect hebben op de toekomstige boekjaren.

Wel heeft de directie van NV Schade besloten de verwachte stijging van de AOW-leeftijd naar 66 in 2020 en 67 in 2025 reeds in technische voorziening "voor te betalen schaden (WAO)" op te nemen: uitkeringsduur WAO zal indien van toepassing aangepast worden aan de later ingangsdatum van de AOW. Dit heeft geleid tot een verhoging van de schadevoorziening ultimo 2011 van 21.259 duizend euro.

Risicoparagraaf

In de risicoparagraaf wordt ten aanzien van vastrentende waarden en zakelijke waarden uitgegaan van het risico van een financieel instrument. Daardoor wijken de vastrentende waarden en zakelijke waarden in de risicoparagraaf af van de presentatie op de balans.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Waardering algemeen

De activa en passiva zijn, voor zover niet anders is vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Alle bedragen in de jaarrekening luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Resultaatbepaling algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Omrekeningskoersen

In de balans zijn alle niet-eurobedragen naar euro's omgerekend tegen de valutakoersen aan het einde van het jaar. De ontvangsten en uitgaven in de loop van het jaar zijn omgerekend tegen de dagkoers. De valutaresultaten zijn verantwoord onder de beleggingsopbrengsten.

Co-assurantie

De WIA-producten worden in co-assurantie geëxploiteerd met twee externe verzekeraars. NV Schade heeft een aandeel hierin van 50 procent. De cijfers in dit jaarverslag betreffen alleen het aandeel van NV Schade in de WIA-producten, uitgezonderd de inloopjaren 2004 en 2005.

Deze komen volledig voor rekening van NV Schade. Wat betreft de verrekening van een positief resultaat wordt een afwijkende verdeling toegepast. Zie ook de toelichting op resultaatpost 18.

Beleggingen

De beleggingen zijn gerubriceerd naar de aard van de financiële instrumenten. Het totale belegd vermogen is in de jaarrekening verantwoord onder de balansposten:

- 1 Beleggingen
- 2 Vorderingen uit hoofde van beleggingen
- 3 Liquide middelen
- 4 Afgeleide financiële instrumenten

Onder aftrek van de balansposten:

- 8 Verplichtingen uit hoofde van beleggingen
- 9 Afgeleide financiële instrumenten

De post beleggingen bestaat uit:

- * Obligaties;
- * Belangen in beleggingspools;
- * Aandelen;
- * Deposito's.

Obligaties

Obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de lopende interest ultimo jaar.

Aandelen

Onder de post aandelen zijn verantwoord:

- * Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen;
- * Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden;
- * Participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoedbeleggingen.

Niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen en vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van dat fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Waardering van niet aan een beurs genoteerde fondsen die beleggen in vastgoed vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde. Deze is gebaseerd op de ultimo jaaropgave van de fondsmanager of, indien die niet beschikbaar is, een gefundeerde inschatting op basis van marktanalyse door de fiduciaire vermogensbeheerder (Mn Services Vermogensbeheer B.V.).

Deposito's bij kredietinstellingen

Onder deposito's zijn opgenomen deposito's bij kredietinstellingen die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde inclusief de lopende rente op balansdatum.

Vorderingen uit hoofde van beleggingen

De vorderingen uit hoofde van beleggingen betreffen de kortlopende vorderingen in verband met beleggingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde en de vorderingen uit hoofde van derivaten die zijn gewaardeerd tegen actuele waarde.

Afgeleide financiële instrumenten

De vorderingen en verplichtingen uit hoofde van derivaten zijn onder de balanspost "Afgeleide financiële instrumenten" verantwoord aan de actief- respectievelijk passiefzijde van de balans. Voor het totale belegde vermogen lopen eind 2011 de volgende contracten (bedragen x 1.000 euro):

Tabel: Uitstaande derivaten ultimo 2011 (x 1.000 euro)

Soort	Markt-waarde	Contractwaarde		Looptijd	
		euro	vreemde valuta	van	tot
* ZC NL Inflatieswap 10Y 2,55%	-1.331	25.000		21-12-2007	21-1-2017
* ZC Inflatieswap 12Y 2,3125%	-1.641	41.000		7-2-2008	7-2-2020
* ZC Inflatieswap 5YR 2,178%	-1.828	88.000		8-2-2008	8-2-2013
Zie ook pagina 55	-4.800				

De derivaten zijn gewaardeerd tegen actuele waarde.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivaten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van derivaten producten worden wekelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens vindt verrekening met de tegenpartij plaats. De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd, waarbij een positief saldo per tegenpartij op de debetzijde van de balans terechtkomt en een negatief saldo per tegenpartij op de creditzijde van de balans.

Vorderingen

De post vorderingen bestaat uit de vorderingen niet uit hoofde van beleggingen. Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen geactiveerde verbouwingskosten. Deze post is gewaardeerd op historische kostprijs, onder aftrek van afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur van vijf jaar.

Algemene reserve

De algemene reserve vormt, samen met het aandelenkapitaal en de herwaarderingsreserve, het weerstandsvermogen van NV Schade.

Opbouw

De algemene reserve wordt opgebouwd via de resultaatbestemming. Hierbij wordt het niveau van de algemene reserve bepaald als het verschil tussen het vereiste weerstandsvermogen en het totaal van het aandelenkapitaal en de herwaarderingsreserve. Een tekort wordt uit de winst of uit de statutaire reserve toegevoegd aan de algemene reserve. Indien het aanwezige weerstandsvermogen groter is dan het vereiste weerstandsvermogen, dan wordt het verschil toegevoegd aan de statutaire reserve. Daarnaast wordt de voorgestelde dividenduitkering die na einde boekjaar zal worden uitgekeerd in de algemene reserve verantwoord.

Vereist weerstandsvermogen

Ingevolge solvabiliteitseisen, alsmede artikel 24 lid 1a van de statuten, dient de vennootschap een weerstandsvermogen aan te houden. Dit vereiste weerstandsvermogen wordt mede bepaald door buffers te berekenen voor beleggings- en verzekeringsrisico's. Op grond hiervan wordt de vennootschap geacht een zodanig weerstandsvermogen te hebben dat niet voorziene substantiële aanslagen op de financiële positie van de vennootschap kunnen worden opgevangen.

Gewenst weerstandsvermogen

De directie van NV Schade gaat voor de vaststelling van het gewenste weerstandsvermogen uit van de schokken zoals beschreven in het standaardmodel van De Nederlandsche Bank voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) voor pensioenfondsen. Voor het verzekeringstechnisch risico wordt afgeweken van het standaardmodel, gegeven de specifieke situatie van NV Schade. Het gewenste weerstandsvermogen is gelijkgesteld aan de uitkomst van de berekening van het VEV, verhoogd met 25 procent uitgaande van de huidige balansposities.

De systematiek voor de vaststelling van het VEV staat beschreven in de 'Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling' en de 'Regeling Parameters Pensioenfondsen' van 19 december 2006.

Voor een zestal risicofactoren wordt het effect gemeten worden van een onmiddellijke verandering op het vermogen, en wel op de volgende manier:

Renterisico (S1)

In het standaard model is een schok op de nominale rente voorgeschreven. NV Schade belegt voor een groot deel in inflatie gerelateerde producten. Voor de bepaling van het renterisico wordt voor deze beleggingen de schok op de nominale rente uit het standaardmodel toegerekend naar een daling van de inflatieverwachting en reële rente in de verhouding 80-20.

Zakelijke waarden risico (S2)

Het effect van een daling van de zakelijke waarden aan de hand van een daling van de benchmark voor aandelen met 25 procent voor beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten, met 35 procent voor emerging markets en met 30 procent voor private equity, en een daling van de benchmark voor direct vastgoed met 15 procent en indirect vastgoed met 25 procent. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd.

Valutarisico(S3)

Het effect van een daling van alle valutakoersen ten opzichte van de euro met 20 procent.

Commodities risico (S4)

Het effect van een daling van commodities met 30 procent.

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico wordt bepaald aan de hand van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge voor het kredietrisico van NV Schade met 40 procent.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De verzekeringstechnische risico's betreffen de risicofactoren die verband houden met de verzekerdenpopulatie. Gezien de soort verzekeringen, alleen arbeidsongeschiktheidsgerelateerde verzekeringen, verstaat de directie van NV Schade hier onder andere het concentratierisico onder. Daarnaast bestaan onzekerheden met betrekking tot de vaststelling van de premie, toekomstige schades en inflatie. Het verzekeringstechnisch risico is voor NV Schade afwijkend ten opzichte van het standaardmodel vormgegeven, omdat het standaardmodel niet met deze specifieke risico's rekening houdt.

De effecten S1 tot en met S6 worden gecombineerd aan de hand van onderstaande formule:

$$\text{Totaal} = \sqrt{(S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,50 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + S_6^2)}$$

Daarbij geeft de waarde 0,50 de correlatie weer tussen de effecten van het renterisico en het zakelijke waarden risico. Voor alle overige onderlinge verbanden zijn de correlaties gelijk aan nul gezet. Op deze wijze is er diversificatie tussen verschillende risicofactoren, dat wil zeggen dat niet alle risico's gelijktijdig kunnen optreden, meegenomen in de formule.

De uitkomst van bovenstaand standaardmodel wordt uiteindelijk nog met 25 procent verhoogd om tot het gewenst weerstandsvermogen te leiden. Deze toevoeging is mede ingegeven door de verwachte verzwaring van de kapitaalseisen vanuit Solvency II. Daarnaast is de overweging van directie de onzekerheid in de financiële markten geweest om de uitkomst van het standaardmodel met 25 procent te verhogen. Het gewenst weerstandsvermogen zal hiermee naar verwachting meer aansluiten bij de kapitaalseis van het nieuwe toetsingskader voor verzekeraars.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve bestaat uit positieve ongerealiseerde resultaten op beleggingen zonder frequente marktnotering (illiquide producten). De volledige opbrengst van beleggingen, inclusief herwaarderingsresultaten die volgen uit de beschreven waardering van de beleggingen, wordt onder de baten en lasten verantwoord. Positieve ongerealiseerde resultaten op illiquide producten worden vervolgens in mindering gebracht op de opbrengst uit beleggingen en gepassiveerd als herwaarderingsreserve.

Statutaire reserve

De statutaire reserve betreft de in artikel 24 lid 1c van de statuten bedoelde "winstreserve". Deze reserve is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar en is dus niet beschikbaar voor uitkeringen aan de aandeelhouder.

In artikel 32 van de statuten is bepaald dat in het geval van een eventuele liquidatie van de vennootschap het resterende overschot, na terugbetaling van het aandelenkapitaal en verkregen goedkeuring van de Raad van Commissarissen, zal worden bestemd ten behoeve van de verzekerden of een maatschappelijk belang.

Technische voorzieningen

Voor te betalen schaden (WAO)

De voorziening "Voor te betalen schaden (WAO)" wordt berekend per individueel schadegeval. Hierbij wordt geen rekening gehouden met invaliderings- en revalidatiekansen.

Wel heeft de directie van NV Schade besloten de verwachte stijging van de AOW-leeftijd naar 66 in 2020 en 67 in 2025 reeds in technische voorziening "voor te betalen schaden (WAO)" op te nemen: uitkeringsduur WAO zal indien van toepassing aangepast worden aan de later ingangsdatum van de AOW. Dit heeft geleid tot een verhoging van de schadevoorziening ultimo 2011 van 21.259 duizend euro.

De voorziening is bepaald door de toekomstige uitkeringen contant te maken. De verdiscontering is op basis van de ultimo boekjaar door DNB gepubliceerde RTS waarbij tevens rekening wordt gehouden met een veronderstelde jaarlijkse aangroei van 2 procent. Met dit laatste percentage wordt invulling gegeven aan de ambitie van NV Schade om jaarlijks de uitkeringen mee te laten groeien met de gerealiseerde loonstijging in de Metaal en Techniek.

Ultimo 2010 heeft de toepassing van de RTS geleid tot technische voorzieningen die waren gewaardeerd tegen een benaderde vaste rekenrente van 1,30 procent. Ultimo 2011 bedraagt de benaderde vaste rekenrente 0,61 procent. Het effect hiervan op de technische voorzieningen voor indexatie is een stijging van 20.719 duizend euro (8,1 procent).

Voor de overlevingskansen hanteert NV Schade de AG Prognosetafel 2010-2060 zonder leeftijdsterugstelling. Door gebruik te maken van deze tafel wordt bij het vaststellen van de voorziening rekening gehouden met een "voorzienbare trend" in de overlevingskansen. Het jaarlijkse effect van het "verschuiven" binnen deze AG Prognosetafel betekent ultimo 2011 een toevoeging aan de voorziening van 130 duizend euro (0,05 procent).

De wijze waarop de kostenvoorziening werd vastgesteld is in 2011 herzien omdat bleek dat deze onvoldoende was om de toekomstige kosten te kunnen dekken. Het gevolg hiervan was dat er een steeds hogere toevoeging plaats moest vinden vanuit de toereikendheidstoets. Om de situatie te voorkomen dat jaarlijks via de toereikendheidstoets een aanvulling dient te geschieden is de huidige kostenvoorziening eenmalig verhoogd tot een niveau waarbij de 'werkelijke' verwachte toekomstige kostengedekt zijn. Hierdoor heeft een toevoeging aan de ultimo 2011 aanwezige kostenvoorziening plaatsgevonden van circa 12.829 duizend euro.

De op grond van de vermelde grondslagen bepaalde voorziening voor te betalen schaden is lager dan de benodigde voorziening volgens de toereikendheidstoets. Als gevolg daarvan is ten laste van het resultaat een aanvullende voorziening (in verband met het sterfterisico) opgenomen van in totaal 1.123 duizend euro (ultimo 2010: 5.673 duizend euro).

Voor de toereikendheidstoets hanteert NV Schade dezelfde grondslagen als die voor de balansvoorziening. De risicomarge voor de schade is vormgegeven middels een verlaging van de veronderstelde sterftekansen met 25 procent. Deze vaste en variabele kosten zijn verdisconteerd met de RTS ultimo 2011 waarbij tevens rekening is gehouden met Harmonised Index of Consumer Prices. De risicomarge voor de kosten is bepaald door uit te gaan van een initiële extra verhoging van de kosten van 10 procent en 1 procent hogere inflatie.

Naar mening van de directie van NV Schade wordt door deze kwantitatieve vaststelling van de benodigde voorziening voldoende rekening gehouden met het gestelde in de risicoparagraaf.

Voor te betalen schaden (WIA)

De voorziening 'Voor te betalen schaden (WIA)' bestaat uit:

- a. de schadevoorziening (voor de gemelde schadegevallen)
- b. een voorziening op grond van ontvangen netto premies voor nog niet gemelde schadegevallen (IBNR).

Voor wat betreft de producten WIA-bodem, WGA-hiaat en WGA-basis zijn er ultimo 2011 gemelde schadegevallen (schades). De hieruit voortvloeiende verplichtingen worden berekend per individueel schadegeval. De schadevoorziening wordt berekend door de (toekomstige) uitkeringen, rekeninghoudend met een vastgestelde uitkeringsduur contant te maken. De verdiscontering is op basis van de ultimo het jaar door DNB gepubliceerde RTS waarbij tevens rekening wordt gehouden met een veronderstelde jaarlijkse aangroei van 2 procent.

Voor de overlevingskansen hanteert NV Schade de AG Prognosetafel 2010-2060 zonder leeftijdsterugstelling.

In de schadevoorziening is tevens een bedrag voor toekomstige schadebehandelingskosten opgenomen. Hiertoe is 3 procent begrepen in de netto premie.

De schadebehandelingskosten van de inloopjaren 2004 en 2005 zijn reeds gedekt door de contractuele verplichting die de administrateur is aangegaan om in ruil voor een vergoeding van 4 procent van de voorziening ultimo 2006 gedurende de gehele looptijd de schadebehandeling uit te voeren.

Naast de schadevoorziening wordt de voorziening “Voor te betalen schaden (WIA)” gevormd door de IBNR. Deze voorziening bestaat uit de ontvangen (opgerente) netto premies welke nog niet zijn gealloceerd aan gemelde schades.

De op grond van de vermelde grondslagen bepaalde voorziening voor te betalen schaden is lager dan de benodigde voorziening volgens de toereikendheidstoets WIA. Als gevolg daarvan is ten laste van het resultaat een aanvullende voorziening opgenomen van in totaal 1.516 duizend euro (ultimo 2010: 942 duizend euro).

Voor zover het de schadevoorziening (gemelde schades) betreft, heeft er een kwantitatieve toereikendheidstoets plaatsgevonden. De IBNR is grotendeels kwalitatief getoetst. Voor de tekenjaren vanaf 2009 heeft vanuit kostenooqpunt namelijk wel een kwantitatieve toets plaatsgevonden. Bij de berekeningen ten aanzien van de toereikendheidstoets zijn, behoudens de kostenstructuur, dezelfde uitgangspunten gehanteerd als bij de WAO-portefeuille. Voor de overige technische voorzieningen heeft een kwalitatieve toets plaatsgevonden.

Naar mening van de directie van NV Schade wordt door deze kwantitatieve en kwalitatieve vaststelling van de benodigde voorziening voldoende rekening gehouden met het gestelde in de risicoparagraaf.

Voor niet verdiende premies en lopende risico's

Als voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's is opgenomen het verwachte premietekort inzake de producten WGA-basis en WIA-excedent voor het jaar 2012 (en 2013 in het geval van WIA-excedent).

Voorziening voor toegezegde premiekorting

De voorziening voor toegezegde premiekorting is ten laste van het resultaat gevormd en betreft de voor toekomstige verslagjaren reeds toegezegde premiekortingen op de WIA-bodem en WGA-hiaat verzekeringen.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Als verplichtingen uit hoofde van beleggingen zijn in de jaarrekening gepresenteerd de kortlopende schulden in verband met beleggingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden aan kredietinstellingen

De schulden aan kredietinstellingen betreffen deposito's en schulden in rekening-courant bij bancaire instellingen die worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Verdiende premies eigen rekening

De verdiende premies eigen rekening bestaan uit de geboekte bruto premies en de wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's. De bruto premies worden getoond onder aftrek van de dotatie aan de voorziening voor oninbare premievorderingen.

Opbrengst uit beleggingen

Onder de toegerekende opbrengst uit beleggingen worden getoond de in het boekjaar behaalde beleggingsopbrengsten, verminderd of vermeerderd met een mutatie van de herwaarderingsreserve in verband met positieve ongerealiseerde waardeverschillen ten opzichte van de kostprijs, bij niet frequent genoteerde beleggingen. Zie ook de toelichting op de grondslagen van de balanspost herwaarderingsreserve.

De beleggingsopbrengsten bestaan uit dividend en rente voor het boekjaar, waardemutaties van beleggingen tegen de reële waarde met verantwoording van de waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening en boekresultaten bij verkoop van beleggingen.

Het gerealiseerde boekresultaat op de verkoop van een belegging is het verschil tussen de ontvangen opbrengsten, na aftrek van transactiekosten, en de oorspronkelijke (geamortiseerde) kostprijs. Waardemutaties betreffen het verschil tussen enerzijds boekwaarde aan het einde van het jaar dan wel de opbrengst bij verkoop gedurende het jaar en anderzijds de boekwaarde aan het einde van het voorgaande jaar dan wel de verkrijgingsprijs gedurende het jaar.

Schaden eigen rekening

Geboekte schaden (bruto)

De geboekte schaden betreffen de in het boekjaar opeisbaar geworden schade-uitkeringen.

Fiscale positie

De regeling van de subjectieve vrijstellingen, zoals opgenomen onder artikel 5 van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, is voor NV Schade van toepassing, conform het besluit d.d. 9 januari 1995 van de inspecteur van de belastingdienst/grote ondernemingen te Amsterdam.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten, financieringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan hierbij uit de mutatie van de posten liquide middelen en de op balansdatum eventueel in rekening-courant verschuldigde bedragen aan bancaire instellingen. De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

Risicoparagraaf

In het directieverslag is ingegaan op de strategische en operationele risico's en op het beleid ter beheersing van de risico's.

Onderstaand wordt meer kwantitatieve informatie betreffende de risico's weergegeven.

Hierbij zijn de risico's weergegeven naar aard van de financiële instrumenten. Dat betekent dat participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden qua risico als vastrentende waarden zijn beschouwd.

In de jaarrekening zijn deze gerubriceerd onder Aandelen.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste voor NV Schade betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat de vennootschap niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de toekomstige verplichtingen. Indien de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat NV Schade de premie moet verhogen.

NV Schade heeft een eigen vermogen dat fors hoger is dan het door de directie bepaalde gewenste weerstandsvermogen en de wettelijk vereiste solvabiliteit (Solvency II). De grondslag van het gewenste weerstandsvermogen is beschreven in de algemene toelichting. Het extra beschikbare vermogen is in de volgende tabel gekwantificeerd:

Tabel: Solvabiliteitseis (x 1.000 euro)		
	2011	2010
Eigen vermogen	119.538	163.427
Gewenst weerstandsvermogen	53.999	37.861
Extra beschikbaar vermogen	65.539	125.566
Eigen vermogen	119.538	163.427
Wettelijk vereiste solvabiliteit	22.465	20.239
Extra beschikbaar vermogen	97.073	143.188

Het gewenste weerstandsvermogen is als volgt te specificeren naar risicofactor:

Tabel: Solvabiliteitseis per risicofactor (x 1.000 euro)		
Risicofactor	2011	2010
S1 Renterisico (incl. inflatie)	5.867	4.981
S2 Aandelenrisico	22.251	17.472
S3 Valutarisico	28.235	7.500
S4 Grondstoffenrisico	2.595	3.124
S5 Kredietrisico	10.321	3.299
S6 Verzekeringstechnisch risico	17.193	30.650
Diversificatievoordeel	-43.263	-29.165
Veiligheidsmarge 25 procent	10.800	0
Vereist surplus = gewenst weerstandsvermogen	53.999	37.861

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de technische voorzieningen verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente en de inflatie. De inflatieschok gaat uit van de 80-20 regel, wat inhoudt dat de (nominale) renteschok voor 80 procent uit een wijziging van de inflatie bestaat en 20 procent uit een wijziging van de reële rente. Vanwege de grote posities in inflatiegerelateerde beleggingen (waaronder Inflation Linked Bonds) en de inflatiecomponent in de technische voorzieningen geeft deze (gecombineerde) schok een voor NV Schade realistisch beeld van het rente - en inflatierisico weer. De rentegevoeligheid kan worden uitgedrukt in de zogenoemde 'duration'. De duration is een maat voor de gewogen gemiddelde resterende looptijd van de kasstromen in jaren. Ultimo 2011 bedraagt de duration voor de vastrentende waarden 7,2 jaar voor de WIA-beleggingsportefeuille en 7,0 jaar voor de WAO-beleggingsportefeuille. Voor wat betreft het WAO-hiaat staat hiertegenover een duration van de verplichtingen van 7,4 jaar, op basis van een reële rekenrente rekeninghoudend met toeslagverlening. De durations voor beleggingen en verplichtingen zijn dan ook volledig gematched. Ten aanzien van de WIA-producten is een duration geschat op circa 8,8. Deze duration heeft zowel betrekking op de schadevoorziening (gemelde schades) als op de IBNR.

Zakelijke waarden risico (S2)

Het aandelenrisico, ofwel marktrisico, is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen) verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het aandelenrisico wordt voornamelijk gemitigeerd door het diversificeren van de beleggingsportefeuille ofwel het spreiden van de beleggingen over sectoren en regio's. Het percentage zakelijke waarden in de totale beleggingsportefeuille van NV Schade ultimo 2011 is circa 14 procent.

Ultimo 2011 betreffen de aandelenbeleggingen uitsluitend participaties in beleggingsfondsen. Via deze fondsen is een geografische spreiding aangebracht. De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel: Geografische spreiding zakelijke waarden (x 1.000 euro)

Categorie	2011	2010
Europa	21.238	16.780
Noord-Amerika	13.017	10.482
Verre Oosten	8.751	9.804
Opkomende markten	19.953	20.218
Hedge funds	21.909	0
Commodities Funds	8.650	9.122
Totaal	93.518	66.406
Niet-zakelijke waarden	71.460	69.862
Totaal cf balans	164.978	136.268

Valutarisico (S3)

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. Aangezien de verplichtingen van NV Schade in euro luiden en een deel van de beleggingsportefeuille in vreemde valuta, loopt NV Schade valutarisico. Afhankelijk van de vigerende economische omstandigheden worden de valutaexposures naar US Dollar, GB Pound en Japanese Yen via valutacontracten afgedekt.

Tabel: Valutacontracten(x 1.000 euro)				
Valuta	2011		2010	
	Contract omvang	Reële waarde	Contract omvang	Reële waarde
<i>Activa</i>				
GBP	0	0	0	0
JPY	0	0	0	0
USD	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0
<i>Passiva</i>				
GBP	0	0	4.890	45
JPY	0	0	5.858	256
USD	0	0	37.842	596
Totaal	0	0	48.590	897

Grondstoffenrisico (S4)

Grondstoffen oftewel commodities vormen een beleggingscategorie waarin via total return swaps wordt geïnvesteerd in energie (olie), metalen, edelmetalen en agroproducten. Het grondstoffenrisico betreft het risico op fluctuaties in grondstoffenprijzen. Door deelname in het Mn Services Commodities Fonds loopt NV Schade grondstoffenrisico, de waarde van de deelneming is 8.650 duizend euro.

Kredietrisico (S5)

NV Schade loopt kredietrisico op vorderingen op tegenpartijen. Voor NV Schade betreft dit voornamelijk de beleggingen in obligaties en leningen. Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor NV Schade als gevolg van een verslechterde financiële situatie van tegenpartijen waarop NV Schade (potentiële) vorderingen heeft. Behalve faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen, kunnen ook minder ingrijpende gebeurtenissen tot verliezen leiden, zoals een verslechterde credit rating die tot een lagere obligatiekoers zal leiden.

De samenstelling van de vastrentende waarden (inclusief participaties in beleggingsinstellingen) kan als volgt worden samengevat:

Tabel: Samenstelling vastrentende waarden(x 1.000 euro)

Categorie	2011	2010
Europese obligaties	162.240	131.109
Inflation-linked obligaties	272.636	303.573
Emerging Markets	28.862	25.406
Bedrijfsobligaties	30.551	0
Bankleningen	12.047	15.368
Deposito's	7.404	76.557
Totaal	513.740	552.013
Verschuiving vastrentende waarden	192.359	168.252
Obligaties	313.977	307.204
Deposito's	7.404	76.557
Totaal	513.740	552.013

De Europese obligaties zijn uitgegeven door landen en het bedrijfsleven. Obligaties kunnen luiden in verschillende Europese valuta. De Inflation-linked obligaties zijn uitgegeven door landen. Deze obligaties luiden in euro's. De Vastrentend-hoogrentende portefeuille bestaat uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven. Het gaat hier om een markt van bedrijfsobligaties met een creditrating lager dan of gelijk aan BB.

De verdeling van de vastrentende waarden naar credit rating is als volgt:

Tabel: Kredietwaardigheid portefeuille vastrentende waarden

Rating categorie	ultimo 2011	ultimo 2010
AAA	85%	76%
AA	0%	13%
A	2%	3%
BBB	2%	2%
<BBB	10%	6%
Geen rating	1%	0%
Totaal	100%	100%

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Tabel: Samenstelling illiquide producten (x 1.000 euro)

	2011		2011	2010
	Totaal EUR 1.000	Illiquide EUR 1.000	Illiquide %	Illiquide %
Vastrentende waarden ¹	513.740	0	0%	3%
Zakelijke waarden ²	93.518	29.775	32%	5%
Overig ³	-410	0	0%	0%
Totaal	606.848	29.775	5%	3%

1 Obligaties en deposito's

2 Aandelen

3 Derivaten, vorderingen uithoofde van beleggingen en liquide middelen

Risico marktwaardebepaling

De beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. Niet voor alle beleggingsinstrumenten zijn frequente marktnoteringen beschikbaar. Dat levert een hoger risico op ten aanzien van de "juiste" waardering van een belegging. In de onderstaande tabel is de waardering per beleggingscategorie uitgesplitst naar drie soorten "levels". Deze levels zijn als volgt toe te lichten:

Level 1 - Directe marktwaardering

Beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2 - Afgeleide marktwaardering

Geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met een niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3 - Modellen en technieken

Marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)				Ultimo 2011
	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
	Directe markt-notering	Afgeleide markt-notering	Niet gebaseerd op markt-data	
Vastgoedbeleggingen				
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Aandelen				
Beleggingsinstellingen aandelen	0	85.651	7.867	93.518
Vastrentende waarden				
Obligaties en leningen	434.876	0	0	434.876
Deposito's	7.404	0	0	7.404
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	71.460	0	71.460
Onverdeeld resultaat WIA-constructen	66.732	0	0	66.732
Belegd vermogen	509.012	157.111	7.867	673.990
Afgeleide financiële instrumenten				
Bond future	0	0	0	0
Valutaderivaten	0	0	0	0
Inflatiederivaten	0	-4.800	0	-4.800
Liquide middelen, CSA en overige activa/passiva	5.740	-1.350	0	4.390
Totaal belegd vermogen	514.752	150.961	7.867	673.580

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)		Ultimo 2010		
	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal
	Directe markt-notering	Afgeleide markt-notering	Niet gebaseerd op markt-data	
Vastgoedbeleggingen				
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Aandelen				
Beleggingsinstellingen aandelen	0	102.173	5.007	107.180
Vastrentende waarden				
Obligaties en leningen	434.683	0	0	434.683
Deposito's	63.877	0	0	63.877
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat WIA-constructen	44.820	0	0	44.820
Belegd vermogen	543.380	102.173	5.007	650.560
Afgeleide financiële instrumenten				
Bond future	0	-582	0	-582
Valutaderivaten	0	-899	0	-899
Inflatiederivaten	0	-7.134	0	-7.134
Liquide middelen, CSA en overige activa/passiva	16.174	0	0	16.174
Totaal belegd vermogen	559.554	93.558	5.007	658.119

Verzekeringstechnische risico's (S6)

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie.

NV Schade keert alleen arbeidsongeschiktheidspensioenen uit. Deze tijdelijke uitkeringen dienen als aanvulling op de uitkering krachtens de Wet op werk en Inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) of de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO). Het verzekeringstechnisch resultaat van NV Schade zal daarom voornamelijk afhankelijk zijn van de toekomstige ontwikkeling van de WIA gerelateerde portefeuilles (concentratierisico).

Een andere onzekerheid betreft de juistheid van de vaststelling van de premie. De aannames voor toekomstige schades die hebben geleid tot de vaststelling van de premie kunnen substantieel afwijken van de werkelijk op te treden schades (realisatie). Ook hier is het risico gekwantificeerd en opgenomen in het weerstandsvermogen.

Daarnaast bestaat onzekerheid omtrent de toekomstige toeslagverlening en de financiering hiervan. Omdat een belangrijk deel van de beleggingsopbrengsten afhankelijk is van de Europese inflatie, terwijl de (voorwaardelijke) toeslagverlening gebaseerd is op de looninflatie in de Metaal en Techniek, kan een mogelijke 'mismatch' ontstaan. De gekwantificeerde waarde van dit risico is ook onderdeel van het gewenste weerstandsvermogen.

Operationeel risico

Het operationeel risico ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen.

Dit wordt ondervangen door deugdelijke functiescheiding, goed beschreven administratieve organisatie, en een toezicht op de naleving van de afgesproken procedures.

Kasstroomrisico

Toekomstige kasstromen die verbonden zijn aan een monetair financieel instrument die kunnen fluctueren in omvang.

Bijvoorbeeld een variable rente. Ultimo 2011 was er voor 12.047 duizend euro geïnvesteerd in bedrijfsleningen die een overwegend variabele rente hebben.

Prijsrisico

Prijsrisico is het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden. Wijzigingen in markt omstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten.

Door spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) wordt het prijsrisico gedempt. Het prijsrisico wordt tevens gemitigeerd door gebruik te maken van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Concentratierisico

Concentratierisico is het risico dat een groot deel van het vermogen bij één debiteur geconcentreerd blijkt te zijn. Indien deze failliet mocht gaan, zijn de gevolgen aanzienlijk groter dan indien het vermogen meer gespreid belegd is.

Tabel: Tegenpartij spreiding (beleggingen groter dan 2% van het belegd vermogen)				
Categorie	2011		2010	
	Reële waarde EUR 1.000	% Beleggingen	Reële waarde EUR 1.000	% Beleggingen
Franse staat	80.234	12%	124.321	19%
Duitse staat	245.343	37%	229.801	35%
Nederlandse staat	87.709	13%	54.146	8%
Oostenrijkse staat	21.590	3%	26.416	4%
BNP Bank	0	0%	19.133	3%
Nordea Bank	0	0%	19.133	3%
Wells Fargo Bank	0	0%	19.133	3%
Totaal	434.876	65%	453.817	70%

Toelichting op de balans per 31 december

ACTIEF

(1) Beleggingen

De mutaties van de beleggingen per categorie zijn als volgt:

Mutatieoverzicht	2011				2010	
	x 1.000 euro				x 1.000 euro	
	Obligaties	Aandelen	Beleggings- pools	Deposito's	Totaal	Totaal
Stand beleggingen per 1 januari	307.204	136.268	143.210	76.558	663.240	683.846
Schulden aan kredietinstellingen	0	0	0	-12.680	-12.680	0
Stand 1 januari	307.204	136.268	143.210	63.878	650.560	683.846
Transitie	0	-9.727	4.450	45.794	40.517	0
Aankopen en verstrekkingen	41.547	89.393	49.048	642.776	822.764	458.909
Verkopen en aflossingen	-47.013	-52.422	-25.455	-739.292	-864.182	-488.524
Waardemutaties	12.239	1.466	8.021	-39	21.687	27.613
Overige	0	0	8.357	-5.713	-3.731	-18.604
Stand 31 december	313.977	164.978	187.631	7.404	667.615	663.240
Verantwoord via de balanspost:						
Overige schulden	0	0	0	-0	0	-12.680
Stand beleggingen 31 december	313.977	164.978	187.631	7.404	667.615	650.560

De waardemutaties bestaan uit gerealiseerde en ongerealiseerde mutaties.

Splitsing beleggingsportefeuilles (transitie)

De totale beleggingen van NV Schade waren belegd in twee portefeuilles: de WAO-beleggingsportefeuille (volledig ten gunste van NV Schade) en de WIA-beleggingsportefeuille waarin ook de coassuradeuren van de twee WIA-Constructen delen. De omzetting van de WIA-beleggingsportefeuille naar afzonderlijke beleggingsportefeuilles is eind december 2010 begonnen en is in juni 2011 afgerond.

Obligaties

De obligaties ad 313.977 duizend euro bestaan uit beursgenoteerde vastrentende waardepapieren. Participaties in beleggingsinstellingen zijn gepresenteerd onder Aandelen.

De historische kostprijs van de obligatieportefeuille (exclusief lopende interest) is 309.103 duizend euro (2010: 301.810).

Aandelen

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
De aandelen bestaan volledig uit participaties in beleggingsinstellingen, die als volgt naar aard van de beleggingen zijn te splitsen:		
- vastrentendewaardepapieren	71.460	97.705
- aandelen	85.651	35.655
- vastgoedbeleggingen	7.867	2.908
Totaal	164.978	136.268

De participaties betreffen de volgende beleggingsinstellingen:

Categorie	Naam
Aandelen	Stichting Mn Services Aandelenfonds Emerging Markets Stichting Mn Services Aandelenfonds Europa III Stichting Mn Services Aandelenfonds NoordAmerika Stichting Mn Services Aandelenfonds Verre Oosten Stichting Mn Services Commodities Fonds Stichting Mn Services Hedge Funds
Vastrentendewaardepapieren	Stichting Mn Services Obligatiefonds Emerging Markets Stichting Mn Services US High Yield Fonds Dover Credit Limited (Babson)
Vastgoedbeleggingen	Stichting Mn Services OG Europa Fonds

In deze beleggingsfondsen bevinden zich geen derivaten om risico's af te dekken. Wel worden binnen de vastrentende fondsen Europa en Emerging Markets beperkte posities in credit default swaps ingenomen. Rente- en valutarisico's worden afgedekt op de totale beleggingsportefeuille. De risico's die samenhangen met de aard van de beleggingen zijn toegelicht in de risicoparagraaf.

De historische kostprijs van de aandelenportefeuille (exclusief beleggingspools) is 157.103 duizend euro (2010: 130.059 duizend euro). Ultimo 2011 waren er net als ultimo 2010 geen aandelen uitgeleend.

Belangen in beleggingspools

Onder de post belangen in beleggingspools is de totale waarde opgenomen van de beleggingen inzake de WIA-producten die in co-assurantie worden geëxploiteerd. Het betreft het 50 procent aandeel dat voor rekening van NV Schade komt.

De historische kostprijs van het belang in beleggingspools is 160.286 duizend euro (2010: 110.555 duizend euro).

De totale waarde van het belang in beleggingspools is inclusief het effect (ad 21.915 duizend euro negatief) van de verdeling tussen NV Schade en de coassuradeuren van het technisch resultaat over de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2011. Over 2011 komt een positief technisch resultaat voor 85 procent in plaats van 50 procent ten gunste van NV Schade (2010: 87 procent). Over de periode 2006-2008 komt een positief technisch resultaat voor 92,5 procent in plaats van 50 procent ten gunste van NV Schade. Zie ook de toelichting op resultaatpost 18.

In de beleggingspool bevinden zich geen derivaten om risico's af te dekken. Rente- en valutarisico's worden afgedekt op de totale beleggingsportefeuille. De risico's die samenhangen met de aard van de beleggingen zijn toegelicht in de risicoparagraaf.

Deposito's

De deposito's die ultimo boekjaar zijn uitgezet hebben allemaal een looptijd van korter dan één jaar en kennen een hoge omloopsnelheid. Om die reden zijn de aan- en verkopen van de deposito's in het mutatie-overzicht gesaldeerd weergegeven.

(2) Vorderingen uit hoofde van beleggingen	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
--	----------------------	----------------------

De vorderingen uit hoofde van beleggingen bestaan uit: Kortlopende vorderingen beleggingen	8.016	6.941
---	-------	-------

Totaal	8.016	6.941
---------------	--------------	--------------

Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers

Bij de vorderingen op werkgevers die de premie afdragen is rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van de vorderingen.

Overige vorderingen	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
---------------------	----------------------	----------------------

De overlopende activa bestaan uit: Nog te ontvangen bedragen van MN inzake de premieheffing	1.710	1.761
Teveel betaalde uitkeringen	0	740
Nog te ontvangen coassuradeuren	406	456
Nog te ontvangen MN	253	0
Lopende rente banken	0	12
Overig	1	19

Totaal	2.370	2.988
---------------	--------------	--------------

(3) Overige activa

Liquide middelen

De overige activa bestaan voor 5.510 duizend euro uit liquide middelen (2010: 12.890 duizend euro). Het betreft tegoeden in rekening-courant bij bancaire instellingen die ter vrije beschikking staan.

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa zijn als volgt:

Mutatieoverzicht x 1.000 euro	Verbouwing	2011 Totaal	Verbouwing	2010 Totaal
<i>Historische kostprijs</i>				
Stand per 1 januari 2011	29	29	42	42
Investeringen	0	0	17	17
Desinvesteringen	-15	-15	-30	-30
Stand per 31 december 2011	14	14	29	29
<i>Boekwaarde</i>				
Per 1 januari 2011	20	20	34	34
Investeringen	0	0	17	17
Afschrijvingen	-6	-6	-31	-31
Boekwaarde per 31 december 2011	14	14	20	20

Cumulatieve afschrijvingen per 31 december

Afschrijvingspercentage

20%

Afschrijvingsmethodiek

lineair

De materiële vaste activa betreffen andere vaste bedrijfsmiddelen.

(4) Afgeleide financiële instrumenten

De vorderingen inzake afgeleide financiële instrumenten, zijnde derivaten, bedragen 0 duizend euro (2010: 11 duizend euro).

Vorderingen en verplichtingen uit hoofde van financiële derivaten worden gesaldeerd per derivatencontract. Positieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo boekjaar worden gepresenteerd onder afgeleide financiële instrumenten onder de activa. Negatieve posities uit hoofde van derivatencontracten ultimo boekjaar worden gepresenteerd onder afgeleide financiële instrumenten onder de passiva.

De met betrekking tot de beleggingsportefeuille door middel van derivaten verkregen (positieve en negatieve) posities op balansdatum zijn als volgt te specificeren naar onderliggende waarde:

Specificatie derivaten

	Contractomvang	2011 x 1.000 euro Reële waarde	Contractomvang	2010 x 1.000 euro Reële waarde
<i>Vastrentende beleggingen</i>				
Inflatieswaps	154.000	-4.800	154.000	-7.134
Bond futures	0	0	55.486	-582
<i>Valuta</i>				
Valutatermijncontracten	0	0	46.682	-898
Totaal		-4.800		-8.614

PASSIEF

(5) Eigen vermogen

Gestort en opgevraagd kapitaal

Het maatschappelijke en geplaatste aandelenkapitaal bedraagt 5.672 duizend euro verdeeld over 50.000 aandelen met een nominale waarde van 113,45 euro per aandeel. Het maatschappelijke en geplaatste kapitaal is volledig nominaal gestort.

Algemene reserve

	2011	2010
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

Stand 1 januari	16.294	18.034
-----------------	--------	--------

Vanuit resultaatbestemming:

- resultaat boekjaar	-46.770	-10.290
- vrijval ten laste van de statutaire reserve	60.027	8.550

Mutatie	13.257	-1.740
---------	--------	--------

Stand 31 december	29.551	16.294
--------------------------	---------------	---------------

In 2011 is er geen dividend uitgekeerd. De dividenduitkering is gebaseerd op artikel 24 lid 1b van de statuten.

Herwaarderingsreserve

	2011	2010
	x 1.000 euro	x 1.000 euro

Het verloop van de herwaarderingsreserve is als volgt

Stand 1 januari	15.895	17.228
-----------------	--------	--------

Mutatie ten behoeve van positieve waardeverschillen op niet frequent genoteerde beleggingen

	2.881	-1.333
--	-------	--------

Stand 31 december	18.776	15.895
--------------------------	---------------	---------------

Ultimo 2011 is 2.881 duizend euro ten laste van het resultaat toegevoegd aan de herwaarderingsreserve. Het betreft positieve ongerealiseerde resultaten op niet frequent genoteerde beleggingsinstrumenten.

Weerstandsvermogen

Ultimo 2011 is het (aanwezige) weerstandsvermogen 53.999 duizend euro (2010: 37.861 duizend euro). Dit is eind 2011 gelijk aan het volgens de directie gewenste weerstandsvermogen van 53.999 duizend euro (2010: 37.861 duizend euro).

Het gewenste weerstandvermogen ultimo 2011 is gelijk aan de uitkomst van het standaardmodel van DNB voor vaststelling van het Vereist Eigen Vermogen, verhoogd met 25 procent. Ultimo 2011 bedraagt het gewenste weerstandsvermogen 109,8 procent van de aanwezige voorzieningen. De uitkomsten per risico-factor zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Het bedrag van de solvabiliteit waarover NV Schade ultimo 2011 tenminste moet beschikken (op basis van premie) bedraagt 22.465 duizend euro (2010: 20.239 duizend euro).

Statutaire reserve

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Het verloop van de statutaire reserve is als volgt:		
Stand per 1 januari	125.566	134.116
Onttrekking via de resultaatbestemming	-60.027	-8.550
Stand 31 december	65.539	125.566

De statutaire reserve betreft de artikel 24 lid 1c van de statuten vermelde "winstreserve" en is niet uitkeerbaar aan de aandeelhouder.

(6) Technische voorzieningen

Voor niet-verdiende premies en lopende risico's

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's is als volgt		
Stand per 1 januari	1.819	3.292
Afname door toevoeging aan de voorziening voor te betalen schaden (WIA-producten)	-1.909	-1.694
Toevoeging ten behoeven van verwacht tekort 2011	2.392	221
Saldo mutaties	483	-1.473
Stand 31 december	2.302	1.819

Voor te betalen schaden

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
De technische voorzieningen voor te betalen schaden zijn als volgt te splitsen:		
Voor te betalen schaden WAO-hiaat	326.072	299.938
Voor te betalen schaden WIA-producten	176.674	151.325
Totaal	502.746	451.263

Voor te betalen schaden WAO-hiaat

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor te betalen schaden inzake WAO-hiaat is als volgt:		
Stand 1 januari (exclusief effect toereikendheidstoets)	294.265	315.465
Saldo instroom en uitstroom	-95	-4.570
Benodigde interest	3.515	3.805
Uitkeringen	-26.883	-28.044
Technisch resultaat	687	726
Aanpassing ivm AOW leeftijd	21.259	0
Mutatie kostenvoorziening	10.877	-2.117
Saldo mutaties	9.360	-30.200
Vrijval/Toevoeging inzake toeslagverlening	1.560	-5.780
Aanpassing rekenrente	20.719	14.084
Aanpassen overlevingsgrondslagen	-955	696
Stand voor effect toereikendheidstoets	324.949	294.265
Aanvullende voorziening in verband met toereikendheidstoets	1.123	5.673
Stand 31 december	326.072	299.938

De op basis van de waarderingsgrondslagen bepaalde voorziening ad 324.949 duizend euro (2010: 294.265 duizend euro) is 1.123 duizend euro lager dan de op grond van de toereikendheidstoets benodigde voorziening. Dit bedrag is ultimo 2011 aanvullend voorzien (2010: 5.673 duizend euro), zodat de totale voorziening voor te betalen schaden WAO-hiaat gelijk is aan de waarde volgens de toereikendheidstoets.

Het extra benodigde kapitaal inzake toeslagverlening per 1 januari 2012 ad 1.560 duizend euro is ten laste van het resultaat verwerkt. Aangezien de cao-index over 2011 in de Metaal en Techniek 2,52 procent bedraagt, dient de 0,52 procent boven de gereserveerde 2 procent aanvullend te worden gefinancierd. De toegepaste discontering is beschreven in de algemene toelichting.

In het voorgaande jaar heeft een vrijval met betrekking tot de toeslagverlening plaatsgevonden omdat er in dat jaar geen sprake was van een verhoging van de CAO-index en de ingerekende 2 procent toeslagverlening vrij kon vallen. Omdat er in 2011 wel een verhoging van de CAO-loonindex heeft plaatsgevonden die hoger ligt dan de ingerekende 2 procent heeft er voor 2011 een toevoeging plaatsgevonden.

Voor te betalen schaden WIA-producten

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Het verloop van de voorziening voor te betalen schaden inzake WIA-producten is als volgt:		
Stand 1 januari (exclusief effect toereikendheidstoets)	150.383	129.706
Toevoeging inzake boekjaar	33.172	30.749
	183.555	160.455
Wijziging IBNR (invalidering)	-23.613	-23.881
Vrijval IBNR	-14.718	-16.138
Instroom	413	315
Invalidering	23.613	23.881
Benodigde interest	3.625	3.448
Beeindigingen	-3.009	-548
Uitkeringen	-4.169	-2.655
Wijziging grondslagen en sterfte	4.986	3.540
Toevoeging ten laste van voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's	1.909	1.694
Mutatie voorziening overgangsmaatregel WGA-hiaat	0	46
Mutatie kostenvoorziening	1.067	1.077
Overig	1.016	-288
Saldo mutaties	-8.880	-9.509
Vrijval/Toevoeging inzake toeslagverlening	483	-563
Stand voor effect toereikendheidstoets	175.158	150.383
Aanvullende voorziening in verband met toereikendheidstoets	1.516	942
Stand december	176.674	151.325

De voorziening voor te betalen schaden inzake WIA-producten is gevormd ten behoeve van de WIA-producten die NV Schade met de coassuradeuren op de markt brengt. De toevoeging aan de voorziening betreft de netto premie gerealiseerd in het desbetreffende boekjaar. De toevoeging is inclusief een uit de netto premie gefinancierde opslag van 3 procent in verband met excassokosten.

De toegepaste discontering is beschreven in de algemene toelichting.

In 2011 is op basis van netto premie 33.172 duizend euro toegevoegd aan de voorziening (2010: 30.749 duizend euro). De netto premie van 2011 is inclusief het bedrag ad 3.750 duizend euro welke het aan NV Schade toe te rekenen deel betreft van de eenmalige toevoeging aan de voorziening door het toepassen van de zogeheten hardheidsclausule voor het aantal specifieke schades uit tekenjaar 2006 (zie ook pagina 65 bij de toelichting op overige technische lasten eigen rekening).

Vanwege het achterblijven van het aantal schades uit de tekenjaren 2006 tot en met 2008 ten opzichte van de oorspronkelijke aannames, is besloten om 14.718 duizend euro vrij te laten vallen (2010: 16.138 duizend euro vanuit tekenjaar 2004 en 2005).

Wel blijft dit positieve resultaat als onverdeelde winst aanwezig aangezien deze tekenjaren in coassurantie worden gevoerd.

Voor wat betreft de verzekeringsjaren 2006 tot en met 2008 bedraagt de verschuiving van de IBNR naar de schadevoorziening 8.366 duizend euro. Voor het verzekeringsjaar 2009 bedraagt de verschuiving van IBNR naar de schadevoorziening 15.247 duizend euro.

Ultimo 2011 is de voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's ad 2.302 duizend euro (2010: 1.819 duizend euro) apart verantwoord op de balans, voor een verwacht toekomstig premietekort. Naast het verwachte tekort voor de WGA-basis verzekering is er vanaf 2012 ook sprake van een verwacht premietekort voor WIA-excedent verzekering. Deze voorziening valt in de jaren 2012 en 2013 vrij tegenover de in deze jaren te vormen IBNR voorziening. In 2011 heeft een vrijval plaatsgevonden ad 1.909 duizend euro (2010: 1.694 duizend euro), welke apart zichtbaar is toegevoegd aan de voorziening voor te betalen schaden.

In het voorgaande jaar heeft een vrijval met betrekking tot de toeslagverlening plaatsgevonden omdat er in dat jaar geen sprake was van een verhoging van de CAO-index en de ingerekende 2 procent toeslagverlening vrij kon vallen. Omdat er in 2011 wel een verhoging van de CAO-loonindex heeft plaatsgevonden die hoger ligt dan de ingerekende 2 procent heeft er voor 2011 een toevoeging plaatsgevonden.

Uitloopoverzicht voorzieningen naar schadejaar 2011

Tekenjaar	Voorziening primo op marktwaarde	Voorziening op vaste rekenrente	Voorziening primo op vaste rekenrente	Premies 2011	Uitkeringen	Rente o.b.v. vaste rekenrente	Voorziening ultimo 2011 op vaste rekenrente	Voorziening ultimo 2011 op marktwaarde	Resultaat boekjaar
WAO	299.938	3,0%	307.351	0	-26.883	8.817	316.435	326.072	-27.150
2004-2005	16.491	3,0%	16.855	0	-1.860	478	14.705	15.172	768
2006	10.154	3,0%	10.285	3.750	-600	300	8.739	8.960	4.995
2007	26.692	3,0%	26.986	0	-786	798	18.327	18.800	8.672
2008	29.585	3,0%	30.195	0	-662	896	28.389	29.169	2.040
2009	34.337	3,5%	34.337	29	-261	1.198	35.132	36.379	171
2010	34.066	3,5%	34.066	221	0	1.196	35.483	35.483	0
2011	0	3,5%	0	32.149	0	563	32.711	32.711	0
WIA totaal	155.325		152.724	36.149	-4.169	5.429	173.486	176.674	16.646
Totaal	451.263		460.075	36.149	-31.052	14.246	489.921	502.746	-10.504

In bovenstaand overzicht sluiten de voorzieningen op marktwaarde aan bij de balansopstelling. Bij de technische voorziening op vaste rekenrente zijn de toekomstige uitkeringen verdisconteerd met de in bovenstaande tabel genoemde rentes, waarbij tevens rekening is gehouden met een jaarlijkse aangroei van deze aanspraken van 2 procent. De getoonde resultaten in de tabel zijn gebaseerd op de berekeningen met een vaste rekenrente, waardoor integenstelling tot de toelichting bij (6) resultaten door rente-effecten buiten beschouwing blijven.

Het negatieve resultaat van 27.150 duizend euro bij de WAO valt voornamelijk te verklaren door de stijging van de AOW-leeftijd naar 66 en 67 jaar ultimo 2011 al in te rekenen bij de verplichtingen. Daarnaast is de kostenstructuur herzien en is de toeslagverlening per 1 januari 2012 van 2,52 procent verwerkt ultimo 2011. (zie ook de toelichting bij (6) Voor te betalen schaden WAO-Hiaat).

Voor de WIA is voor alle tekenjaren een positief resultaat te zien. Het positieve resultaat voor tekenjaar 2006 tot en met 2008 wordt met name veroorzaakt door de vrijval van het grootste deel van de technische voorzieningen van 14.718 duizend euro. De overige positieve resultaten, ook uit de andere tekenjaren, kunnen worden verklaard door wijzigingen in waarderingsgrondslagen en mutaties.

(7) Voorziening voor toegezegde premiekorting

2011
x 1.000 euro

2010
x 1.000 euro

Het verloop van de voorziening voor toegezegde premiekorting is als volgt:

Stand per 1 januari	44.319	47.076
Toevoeging via resultatenrekening	43.693	46.741
Verleende kortingen op bruto premies	-44.605	-49.498
Saldo mutaties	-912	-2.757
Stand 31 december	43.407	44.319

(8) Schulden

2011
x 1.000 euro

2010
x 1.000 euro

De verplichtingen uit hoofde van beleggingen bestaan uit:

Kortlopende schulden beleggingen	9.808	0
Totaal	9.808	0

Overige schulden

2011
x 1.000 euro

2010
x 1.000 euro

Onder de overige schulden zijn opgenomen:

Opgenomen deposito's	0	12.680
Nog te betalen extra uitkeringen	2.082	2.227
Nog te betalen kosten MN	0	1.027
Teveel betaalde uitkeringen	171	0
Nog te betalen loonheffing	1.629	1.140
Handelscrediteuren	74	189
Nog te betalen kosten Vakraad Metaal en Techniek	90	80
Nog te betalen bedragen inzake Solvency II	1.000	0
Nog te betalen provisie tussenpersonen	45	37
Te betalen accountantskosten	30	20
Lopende rente banken	28	0
Mismatch	3.090	0
Overig	16	76
Totaal	8.255	17.476

De post mismatch betreft de onderlinge afrekening tussen de drie portefeuille (Eigen Vermogen-Inloop, Construct I en Construct II).

(9) Afgeleide financiële instrumenten

De post afgeleide instrumenten aan de passiefzijde van de balans betreft de waarde van derivatencontracten met per saldo een negatieve waarde.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

(10) Verdiende premies eigen rekening

De verdiende premies eigen rekening bestaan uit de (geboekte) bruto premies van 40.403 duizend euro (2010: 38.161 duizend euro) en de wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's ad +/- 483 duizend euro (2010: 1.473 duizend euro).

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
De bruto premies bestaan uit:		
Gefactureerde premies	14.431	13.431
Premie hardheidsclausule	3.750	0
Premiekorting	22.303	24.749
Afschrijving premiedebiteuren	-81	-19
Totaal	40.403	38.161

Bij de gefactureerde premies is rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van nog niet ontvangen bedragen. De premiekorting betreft de korting die NV Schade op de benodigde premie heeft verleend en voor 100 procent voor rekening van NV Schade komt.

(11) Opbrengsten uit beleggingen en niet-gerealiseerde winst op beleggingen

Over 2011 is een beleggingsresultaat (inclusief kosten) behaald van 30.803 duizend euro positief (2010: 30.916 duizend euro positief). Dit resultaat betekent een positief rendement van 4,8 procent op de WIA-beleggingsportefeuille en een positief rendement van 8,6 procent op de WAO-beleggingsportefeuille. Het beleggingsresultaat bestaat uit de volgende posten in verlies- en winstrekening: Opbrengsten uit beleggingen, Niet- gerealiseerde winst op beleggingen, Beleggingslasten en niet- gerealiseerd verlies op beleggingen.

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Opbrengsten uit beleggingen	35.121	32.606
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen	31.361	29.008
Beleggingslasten	-22.231	-12.928
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen	-13.448	-17.770
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	30.803	30.916

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Opbrengsten uit beleggingen		
Beleggingsbaten	13.907	10.212
Gerealiseerde winst op beleggingen	21.214	21.061
Mutatie herwaarderingsreserve	35.121 0	31.273 1.333
Totaal	35.121	32.606
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen	31.361	29.008

(12) Overige technische baten eigen rekening

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Onder de overige technische baten eigen rekening zijn opgenomen:		
Opgelegde boete	89	118
Rente op liquide middelen	0	96
Overige	601	209
Totaal	690	423

(13) Schaden eigen rekening

Onder de schaden eigen rekening zijn opgenomen de in 2011 respectievelijk 2010 opeisbaar geworden uitkeringen ('Geboekte schaden') en de mutatie van de voor toekomstige uitkeringen gevormde voorzieningen voor te betalen schaden. Beide posten zijn apart gepresenteerd in de winst- en verliesrekening.

(14) Toevoeging voorziening toegezegde premiekorting

De wijziging voorziening toegezegde premiekorting betreft de in 2011 voor het jaar 2012 aanvullend benodigde voorziening naar aanleiding van toegezegde korting op de bruto premie inzake de WIA-producten. Het betreft de toevoeging ad 43.693 duizend euro (2010: 46.741), exclusief de aanwending van de voorziening ten gunste van de verdiende premies eigen rekening. Zie ook de nadere specificatie bij post 7.

(15) Bedrijfskosten

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
De bedrijfskosten bestaan uit:		
Uitvoeringskosten inzake de WIA-producten	3.411	4.278
Uitvoeringskosten inzake het WAO-product	2.421	2.411
Algemene bedrijfskosten	2.393	1.228
Totaal	8.225	7.917

Uitvoeringskosten inzake de WIA-producten

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Provisie coassuradeurs	1.442	1.511
Provisie NV Schade	1.372	1.440
Provisie tussenpersonen	611	649
	3.425	3.600
Af: provisie uit bruto premie	-2.744	-2.881
	681	719
Administratiekosten uitvoering WIA-producten	2.414	2.573
Extra uitvoeringskosten WIA-producten	316	986
Totaal	3.411	4.278

Uitvoeringskosten inzake het WAO-product

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Administratiekosten uitvoering WAO-hiaat product	2.032	2.305
Extra uitvoeringskosten WAO-hiaat product	389	106
Totaal	2.421	2.411

Algemene bedrijfskosten

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Bezoldiging directie	300	313
Secretariaatskosten	474	345
Adviseurskosten	179	169
Bezoldiging commissarissen	176	126
Accountantskosten	68	20
Kosten actuaris	10	27
Afschrijving bedrijfsmiddelen	6	31
Toezichtkosten	29	19
Reservering Solvency II	1.000	0
Overige	151	178
Totaal	2.393	1.228

Specificatie personeelsbeloningen

Onder de secretariaatskosten zijn ook opgenomen de personeelsbeloningen van de directiesecretaris en de risicomanager van NV Schade. De laatste is sinds november 2011 indienst. In 2010 had NV Schade één werknemer in dienst. De pensioenregeling van de werknemer is ondergebracht bij Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). De dekkingsgraad ultimo 2011 van PMT bedraagt 88,5 procent. In 2009 heeft PMT een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Het herstelplan is in juli 2009 goedgekeurd door DNB en voorziet in een herstel uit dekkingstekort in maximaal 5 jaar en een herstel uit reservetekort in maximaal 15 jaar. In het herstelplan is aangegeven hoe de gevolgen van de financiële crisis bestreden worden. Ultimo 2011 ligt de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor op de verwachting uit het herstelplan. Zolang het fonds een dekkingstekort heeft, wordt afgezien van de nagestreefde jaarlijkse verhoging van de opgebouwde en ingegane pensioenen. De premie wordt stapsgewijs (met 1 procentpunt per jaar) verhoogd tot het maximum van 18 procent van het salaris zolang dat gelet op de financiële positie van het fonds nodig is.

De personeelsbeloningen zijn als volgt te specificeren:

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Salarissen	211	123
Sociale lasten	12	8
Pensioenlasten	27	18
Totaal	250	149

Ultimo 2011 was er gemiddeld 1,5 persoon in loondienst (2010: 1).

Specificatie accountantskosten

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Onderzoek van de jaarrekening door Deloitte Accountants B.V.	47	46
Andere controleopdrachten door Deloitte Accountants B.V.	9	17
Fiscale adviesdiensten door Deloitte Accountants B.V.	0	0
Andere niet-controle diensten door Deloitte Accountants B.V.	0	0
Vrijval en correcties	12	0
Totaal	68	63

(16) Beleggingslasten en niet-gerealiseerd verlies op beleggingen

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Beleggingslasten		
Beleggingslasten	1.498	1.193
Gerealiseerd verlies op beleggingen	17.852	11.735
	19.350	12.928
Mutatie herwaarderingsreserve	2.881	0
Totaal	22.231	12.928
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen	13.448	17.770

(17) Overige technische lasten eigen rekening

	2011 x 1.000 euro	2010 x 1.000 euro
Onder de overige technische lasten eigen rekening zijn opgenomen:		
Afgeboekte rente- en boeteoplegging	46	52
Rente op liquide middelen	39	34
Hardheidsclausule	7.500	0
Overige	716	2.239
Totaal	8.301	2.325

Het bovenstaande bedrag van 7.500 duizend euro is ter financiering van de toepassing van de hardheidsclausule op gedeeltelijk arbeidsongeschikten die in 2006 ziek zijn geworden. Dit bedrag is als premie verantwoord met gelijktijdige opvoer als voorziening.

(18) Toerekening technische resultaat

Eind 2011 is het technisch resultaat op de WIA-producten over het verzekeringsjaar 2011 bepaald. Het totale technisch resultaat over de contractperiode 2006-2008 en de contractperiode 2009-2012 in boekjaar 2011 bedraagt 52.965 duizend euro positief (2010: 7.670 duizend euro positief).

Aan het einde van de driejarige periode wordt het resultaat contractueel verdeeld tussen NV Schade en de desbetreffende coassuradeuren. In de winst- en verliesrekening zijn de baten en lasten op 50/50-basis verdeeld tussen NV Schade en de coassuradeuren. Op grond van contractuele afspraken heeft NV Schade over de contractperiode 2009-2012 recht op 85 procent van het technisch resultaat over 2011. Daarnaast is eind 2011 ook het technisch resultaat over de contractperiode 2006-2008 bijgesteld, vooral door behaald beleggingsresultaat. Over deze periode heeft NV Schade contractueel recht op 92,5 procent van het resultaat. Dit heeft tot gevolg dat het aan saldo van de staat van baten en lasten een toerekening plaats vindt op grond van het berekende technische resultaat. Het effect van deze toerekening in boekjaar 2011 bedraagt voor NV Schade 21.915 duizend euro positief (2010: 3.458 duizend euro positief).

Resultaat

Het resultaat over 2011 bedraagt 46.770 duizend euro negatief (2010: 10.290 duizend euro negatief). Het op basis van artikel 24 lid 1 van de statuten gedane voorstel tot resultaatbestemming is vermeld bij de Overige gegevens.

Den Haag, 23 mei 2012

Directie:

drs. P.N. Schrage
S. van Vuure AAG

Raad van Commissarissen:

Y.G. Boersma
A. Bruggeman
A.L. van Dalen
H.M. Jager
A. van der Veen

Overige gegevens

Statutaire bepalingen

Maatschappelijk kapitaal

Conform artikel 3 lid 1 van de statuten bedraagt het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap 5.672.500 euro. Het is verdeeld in 50.000 aandelen, elk groot nominaal 113,45 euro.

Resultaatbestemming

In de statuten van NV Schade is via artikel 24 de resultaatbestemming vastgelegd. De leden 1 tot en met 5 van dit artikel zijn hieronder integraal opgenomen.

Artikel 24 lid 1

De winst, die uit de vastgestelde jaarrekening blijkt, wordt als volgt aangewend:

- a. Allereerst wordt krachtens een besluit van de directie - welk besluit de goedkeuring van de raad van commissarissen behoeft - een bedrag toegevoegd aan de tot het eigen vermogen behorende Algemene Reserve die als weerstandsvermogen wordt aangehouden teneinde de gewenste solvabiliteit te bereiken dan wel te behouden, een en ander met inachtneming van het in lid 2 bepaalde;
- b. Uit de eventueel hierna resterende winst wordt krachtens besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders uitgekeerd een bedrag van maximaal vijf procent (5%) van het op de aandelen gestorte kapitaal uitgekeerd, met dien verstande dat dit percentage wordt vervangen door dertien procent (13%), voor zover winstuitkering geschiedt aan aandeelhouders die ingevolge artikel 5, onderdeel b van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969, of daarvoor in de plaats getreden bepalingen, zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting;
- c. De na de toepassing van het in onderdeel a en b bepaalde eventueel resterende winst wordt als winstreserve gereserveerd en aangewend (i) ten behoeve van premieverlaging in de boekjaren gelegen na het boekjaar waarvoor de winst is vastgesteld en/of (ii) ten behoeve van werkgevers, werknemers en voormalig werknemers naar goedgevoelen van de algemene vergadering van aandeelhouders die daarover bij besluit kan beschikken. Deze winstreserve is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar, met dien verstande dat negatieve resultaten en noodzakelijke toevoegingen aan het in onderdeel a bedoelde weerstandsvermogen hierop in mindering kunnen worden gebracht.

Artikel 24 lid 2

- a. Het bedrag dat aan het lid 1, onderdeel a bedoelde weerstandsvermogen wordt toegevoegd is zo hoog als nodig is om te kunnen voldoen aan de binnen de vennootschap gewenste solvabiliteit, welke minimaal gelijk is aan de krachtens artikel 68 lid 1 van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 wettelijk vereiste solvabiliteit. Over de hoogte van de gewenste solvabiliteit, alsmede van het in enig jaar aan het weerstandsvermogen toe te voegen bedrag wordt door de door de vennootschap aangestelde actuaire in samenspraak met de door de vennootschap aangestelde accountant als bedoeld in artikel 22 vooraf advies uitgebracht.
- b. Aan het weerstandsvermogen kan geen andere bestemming worden gegeven dan die als omschreven in onderdeel a van dit lid.
- c. Het weerstandsvermogen is niet voor gehele of gedeeltelijke opheffing vatbaar, met dien verstande dat:

1. Het weerstandsvermogen kan worden toegevoegd aan de voorziening winstdeling en kortingen, indien en voor zover de reserve weerstandsvermogen in enig jaar uitstijgt boven de binnen de vennootschap gewenste solvabiliteit, zoals omschreven in onderdeel a van dit lid;
2. Een in enig jaar negatief resultaat van de vennootschap ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht, indien en voor zover dit resultaat niet ten laste van overige reserves kan worden gebracht.

Een handeling als bedoeld in het onder 1 en 2 bepaalde geschiedt krachtens een besluit van de directie, welk besluit de goedkeuring van de raad van commissarissen behoeft.

Artikel 24 lid 3

De directie is met goedkeuring van de raad van commissarissen bevoegd te besluiten tot uitkering van een interim-dividend met inachtneming van het bepaalde in artikel 105 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en onverminderd het bepaalde in lid 1 en 2.

Artikel 24 lid 4

Het dividend wordt uiterlijk veertien dagen na de vaststelling betaalbaar gesteld op de wijze en ter plaatse door de directie te bepalen.

Artikel 24 lid 5

Vorderingen tot winstuitkeringen vervallen door een tijdsverloop van vijf jaar te rekenen van de dag van de betaalbaarstelling.

Statutaire reserve

De in artikel 24 lid 1c van de statuten vermelde winstreserve en de in artikel 24 lid 2c vermelde voorziening winstdeling en kortingen, zijn op de balans opgenomen onder de post Statutaire reserve.

Bestemming van het resultaat

Het negatieve resultaat over 2011 komt ten laste van de algemene reserve. Het gewenste weerstandsvermogen ultimo 2011 is hoger dan ultimo 2010. Daarnaast is de herwaarderingsreserve, als onderdeel van het weerstandsvermogen, in 2011 toegenomen. Door beide ontwikkelingen is er ruimte om de algemene reserve te verhogen ten laste van de statutaire reserve (een verschuiving tussen de twee reserves op de balans). Tenslotte is er vanwege het negatieve resultaat (statutair) geen dividend uitkering mogelijk.

Op grond van de statuten en de verstrekte adviezen wordt het volgende voorgesteld:

- * Van het negatieve resultaat over 2011 ad 46.770 duizend euro wordt geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders.
- * Er wordt een bedrag ad 13.257 duizend euro toegevoegd aan de algemene reserve, dat bestaat uit:
  - het negatieve resultaat over 2011 ad 46.770 duizend euro
  - een aanvullende onttrekking ten laste van de statutaire reserve ad 60.027 duizend euro.
- * Aan de statutaire reserve wordt een bedrag ad 60.027 duizend euro onttrokken.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De aandeelhouders van de N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2011 van N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011 en de winst-en-verliesrekening over 2011 met de toelichting, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van de directie, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijking van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van N.V. Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Verder zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening weergegeven lasten juist zijn aangewend ten behoeve van de activiteiten welke aansluiten bij de statuten van de vennootschap.

Amsterdam, 23 mei 2012

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

C.J. de Witt RA

Nadere informatie over bestuurders

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de directieleden en leden van de Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekeringen Metaal en Technische Bedrijfstakingen, per deondertekeningsdatum van de jaarrekening. De vermelde nevenfuncties relevant voor de functie bij de vennootschap betreffen functies die duidelijk maken welke belangen de desbetreffende persoon heeft te behartigen.

Directie

drs. P.N. Schrage

leeftijd: 58
in functie als directeur sinds: 6 december 2006
relevante nevenfuncties:
- Partner Prae-Advies & Onderzoek BV
- Partner Consenzis Holding BV
- Bestuurslid stichting ORBIS

S. van Vuure AAG

leeftijd: 72
in functie als directeur sinds: 18 januari 2007
relevante nevenfuncties:
- Voorzitter stichting pensioenfonds CBR
- Commissaris Verzekeringsgroep Conservatix NV
- Bestuurslid OWMC
- Commissaris LeansApps B.V.

Raad van Commissarissen

Y.G. Boersma

leeftijd: 66
in functie als commissaris sinds: 1 juli 2001
relevante nevenfuncties:
- DGA SWA BV

A.L. van Dalen

leeftijd: 59
in functie als commissaris sinds: 1 augustus 2011
relevante nevenfuncties:
- Geen

A. Bruggeman

leeftijd: 62
in functie als commissaris sinds: 1 juli 2004
relevante nevenfuncties:
- Secretaris Internationaal CNV Vakmensen
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stenden Hogeschool
- Voorzitter Raad van Toezicht stichting LOGOS voor christelijk basisonderwijs
- Vice-voorzitter Kenwerk, Kenniscentrum Horeca en Dienstverlening

A.F. Graauwmans

leeftijd: 55
in functie als commissaris to: 1 januari 2012
relevante nevenfuncties:
- Voorzitter Pensioenfonds Imtech
- Directeur HR Imtech NV

H.M. Jager

leeftijd: 71
in functie als commissaris sinds: 1 januari 1998
relevante nevenfuncties:
- DGA Stansz Environment System BV

A. van der Veen

leeftijd: 63
in functie als commissaris sinds: 1 augustus 2011
relevante nevenfuncties:
- Bestuursadviseur A&O fonds Metalekto

Colofon

NV Schadeverzekering Metaal en Technische Bedrijfstakingen

Statutair gevestigd te Den Haag

Kantooradres:
Prinses Beatrixlaan 15
2595 AK Den Haag

Postbus 16062
2501 VE Den Haag

Telefoon (070) 3 160 834

Vormgeving

Repro MN

Realisatie

Mn Services N.V.

Druk

Opmeer Drukkerij bv, Den Haag

